

«Український учитель у дзеркалі всеукраїнського опитування за методологією TALIS»

доктор соціологічних наук, проф. Світлана Щудло
доктор педагогічних наук, проф. Оксана Заболотна
кандидат фізико-математичних наук, доц. Тетяна Лісова

Що таке TALIS?

Teaching and Learning International Survey

- TALIS – Міжнародне дослідження викладання і навчання, перше авторитетне міжнародне порівняльне дослідження, зорієнтоване на вивчення освітнього середовища школи та умов праці вчителів
- Організатор: консорціум під егідою Організації економічного співробітництва та розвитку
- Періодичність проведення: 5 років
- Історія проведення: 1 хвиля - 2008 р. (24 країни; 70000 вчителів, 4500 шкіл), 2 хвиля – 2013 р. (34 країни; 150000 вчителів, 9500 шкіл), 3 хвиля – 2018 р. (48 країн та економік; 260000 вчителів, 15000 шкіл; червень 2019 – I Том звіту, березень 2020 – II, грудень 2020 – PISA-link), наступна – 2023 рік

“The quality of an education system cannot exceed the quality of their teachers and principals” ...

Інструментарій TALIS 2013

- ▶ **Анкета директора** (особиста інформація та інформація про школу; шкільне управління; оцінювання діяльності вчителів; атмосфера у школі; професійна соціалізація вчителів та наставництво; задоволеність роботою)
- ▶ **Анкета вчителя** (особиста інформація та освіта; професійний розвиток; оцінювання та зворотний зв'язок; загальний огляд викладання; викладання у «цільовому» класі; атмосфера в школі та задоволеність роботою; мобільність)
- ▶ **Анкета вчителя математики** (вчителі математики, які працювали у школі, де проводилось оцінювання PISA–2012, 3 390 вчителів з 1 111 шкіл 8 країн; характеристика «цільового класу», стратегії та методи викладання, частота використання)

Всеукраїнське моніторингове опитування викладання та навчання серед директорів і вчителів загальноосвітніх навчальних закладів (за методологією TALIS)

Переклад інструментарію та пілотування здійснено УАДО у 2016 році з дозволу ОЕСР. Основне дослідження реалізоване УАДО у лютому-серпні 2017 р. в межах проекту «Вчитель» та «Реформа освіти: оцінка якості в міжнародному контексті», які реалізовував Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» за підтримки Міністерства освіти та науки України. Опитано 3600 вчителів 5-9 класів загальноосвітніх шкіл та 201 директор.

www.uera.org.ua

All-Ukrainian Monitoring Survey of Secondary School Teachers and Principals (by the TALIS methodology)

Who are our teachers?

84%
are women

96%
Completed
university
or other higher
education

98%
Completed a teacher
education or training
programme

77%
Are employed
full time

96%
Have a
permanent
contract

98%
Report that they had
participated in at
least one
professional
development activity

This teacher...

Spends 19 hours
per week working

Is 45 years old

Has 22 years of teaching
experience

Teaches in a class
with 18 students

Find out more on

www.uera.org.ua

Мета дослідження: виявлення та аналіз на основі надійних порівнюваних показників соціально-демографічних та професійних характеристик українських вчителів та навчального середовища шкіл.

Дослідницькі завдання:

- виявлення соціально-демографічного та професійного профілю українських вчителів та директорів шкіл;
- аналіз шкільного лідерства, підходів до шкільного управління та адміністрування;
- вивчення рівня підготовки та професійного розвитку вчителів;
- вивчення форм і ефективності оцінювання діяльності вчителів;
- виявлення характеру шкільної культури;
- з'ясування методів та засобів викладання;
- аналіз цінностей та професійних уявлень вчительської спільноти,
- оцінка рівня самоефективності та задоволеності роботою вчителів та директорів шкіл тощо.

Структура регіонів

Приклад блоку питань, що характеризують самоефективність вчителя

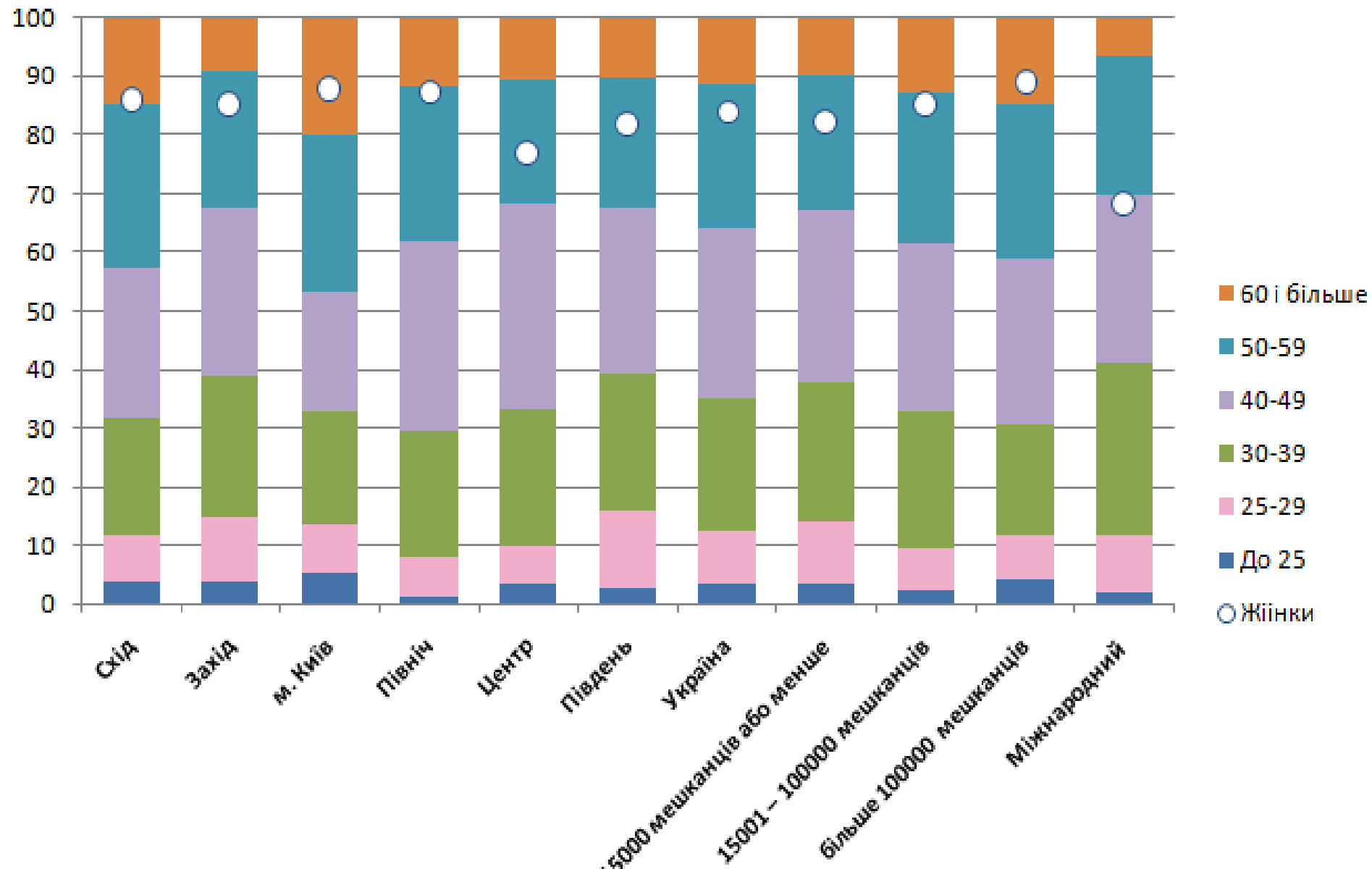
34. Наскільки Вам вдається під час викладання роботи наступне?

Будь ласка, поставте одну позначку в кожному рядку.

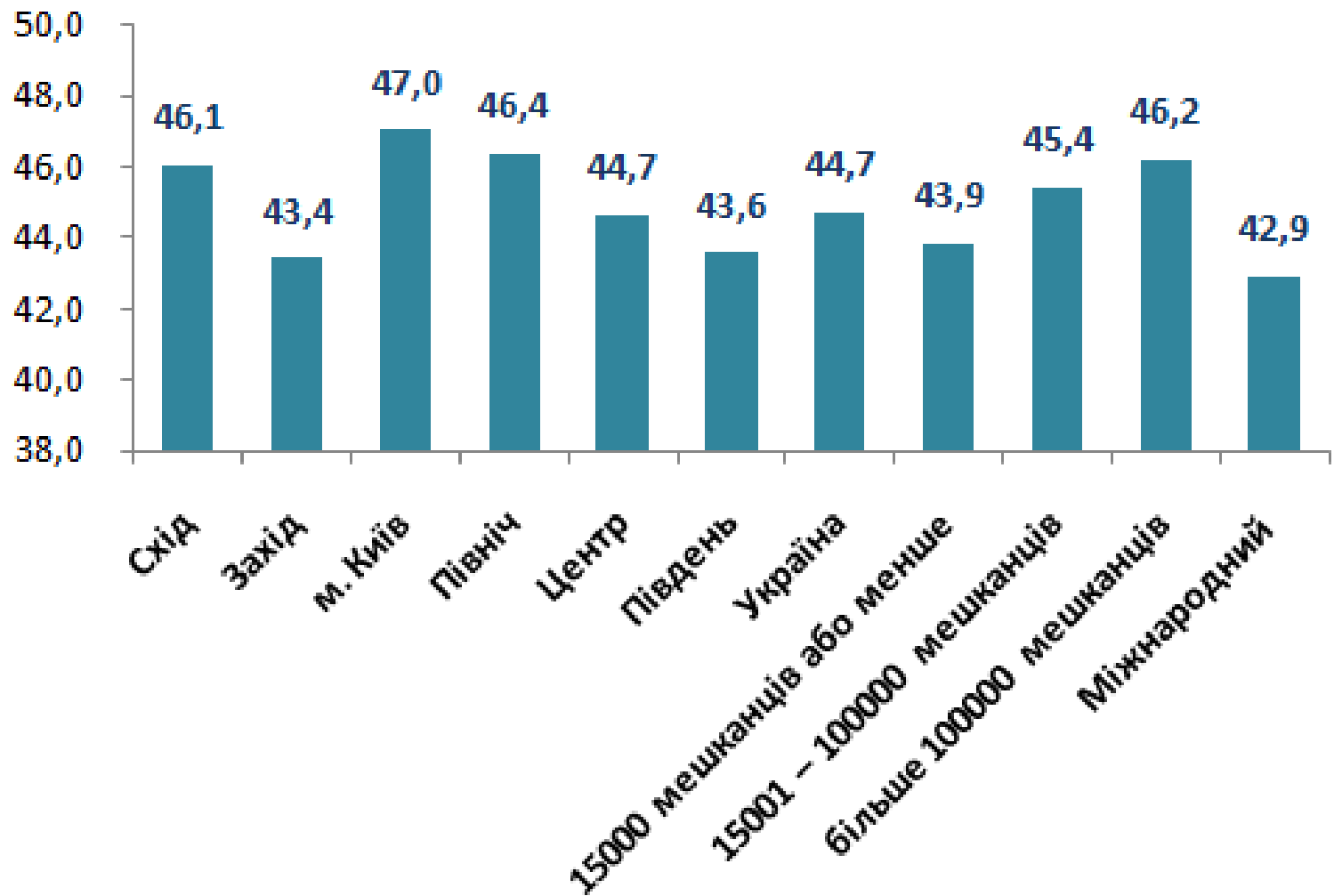
		Не вдається	Певною мірою	Значною мірою	Повністю вдається
1	Переконувати учнів, що вони можуть успішно навчатися	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
2	Допомагати учням цінувати навчання	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
3	Задавати учням добрі питання/завдання	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
4	Контролювати поведінку в класі	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
5	Мотивувати учнів, які не надто зацікавлені навчанням	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
6	Чітко продемонструвати очікування щодо поведінки учнів	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
7	Допомогти учням мислити критично	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
8	Змусити учнів дотримуватися правил класу	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
9	Заспокоїти учня, який порушує поведінку	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
10	Застосовувати різні методи оцінювання	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
11	Глибше пояснити, якщо учням не зрозуміло	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄
12	Впроваджувати альтернативні методи навчання в класі	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄

Профіль українських учителів та шкіл, у яких вони працюють

Розподіл вчителів за віком та статтю

■ середній вік

Освіта та професійна підготовка вчителів

	Найвищий рівень формальної освіти							
	нижче молодшого спеціаліста		молодший спеціаліст		бакалавр або магістр (спеціаліст)		кандидат або доктор наук	
	%	SE	%	SE	%	SE	%	SE
Схід	0,2	0,1	2,6	0,5	96,9	0,5	0,3	0,2
Захід	0,1	0,1	3,0	0,6	96,7	0,6	0,2	0,2
м. Київ			1,0	0,7	97,6	1,6	1,3	1,0
Північ	0,1	0,1	1,8	0,6	98,1	0,6		
Центр	0,9	0,8	5,7	1,2	93,3	0,8		
Південь	0,3	0,5	6,0	0,8	93,7	0,8		
Україна	0,2	0,1	3,4	0,3	96,1	0,3	0,2	0,1
Заклад I-II ступеня	0,5	0,5	5,1	1,2	94,1	1,0	0,3	0,3
Заклад I-III ступеня	0,2	0,1	2,9	0,3	96,7	0,3	0,2	0,1
Міжнародний	2,0	0,1	7,1	0,1	89,5	0,1	1,4	0,0

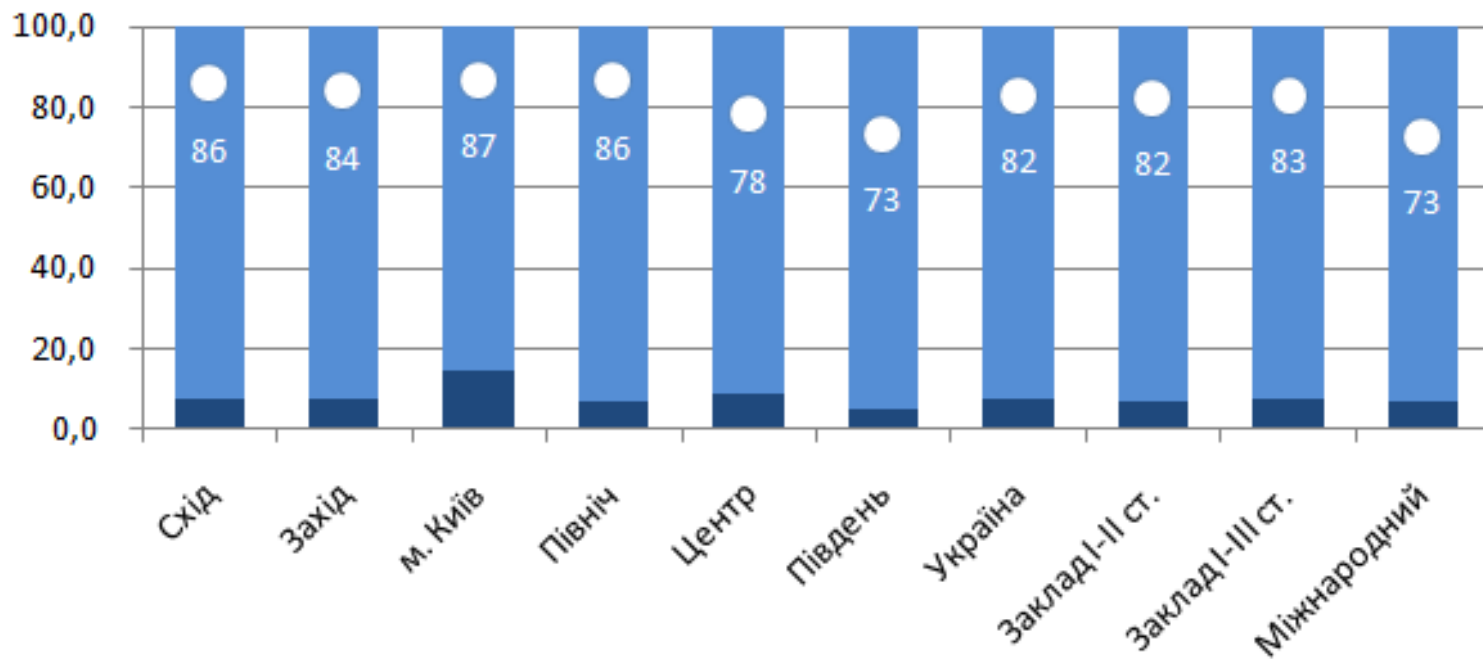
Розподіл вчителів за напрямом отриманої освіти і змістом педагогічної освіти у розрізі регіонів України та ступенів шкіл

	Педагогічна освіта або спеціальна педагогічна підготовка		Елементи, включені до педагогічної освіти або спеціальної педагогічної підготовки											
			Змістове наповнення предметів				Методика викладання предметів				Педагогічна практика з предметів			
			З усіх предметів, які я викладаю		З деяких предметів, які я викладаю		З усіх предметів, які я викладаю		З деяких предметів, які я викладаю		З усіх предметів, які я викладаю		З деяких предметів, які я викладаю	
%	SE	%	SE	%	SE	%	SE	%	SE	%	SE	%	SE	
Схід	98.5	0.5	85.6	1.5	13.1	1.4	86.0	1.3	12.4	1.1	81.0	2.0	14.5	1.8
Захід	98.1	0.3	83.5	1.7	14.4	1.6	83.7	1.3	14.4	1.1	80.6	1.5	15.8	1.1
м. Київ	98.7	0.9	86.5	3.0	10.9	1.5	87.3	3.4	11.1	2.9	82.1	5.1	15.6	4.5
Північ	98.1	1.2	86.1	2.1	12.6	1.8	85.6	1.9	13.2	1.7	81.0	2.5	17.7	2.4
Центр	98.8	0.5	78.0	2.6	18.1	2.5	80.0	2.3	17.9	2.3	78.9	2.5	17.8	1.9
Південь	98.2	1.0	73.0	5.0	24.6	5.0	72.6	4.4	24.8	4.2	72.6	4.3	23.6	3.9
Україна	98.3	0.3	82.5	1.0	15.4	1.0	82.9	0.9	15.3	0.8	79.7	1.0	16.9	0.8
Заклад I-II ступеня	97.7	0.8	82.0	2.3	15.5	2.2	80.9	1.9	17.3	1.8	74.9	2.4	21.5	1.8
Заклад I-III ступеня	98.5	0.2	82.6	1.1	15.4	1.1	83.4	1.0	14.7	0.9	81.2	1.1	15.5	1.0
Міжнародний	89.8	0.1	72.5	0.2	22.6	0.2	69.6	0.2	22.7	0.2	67.1	0.2	22	0.2

Розподіл вчителів щодо почуття підготовленості зі складових викладання за регіонами України та ступенями шкіл.

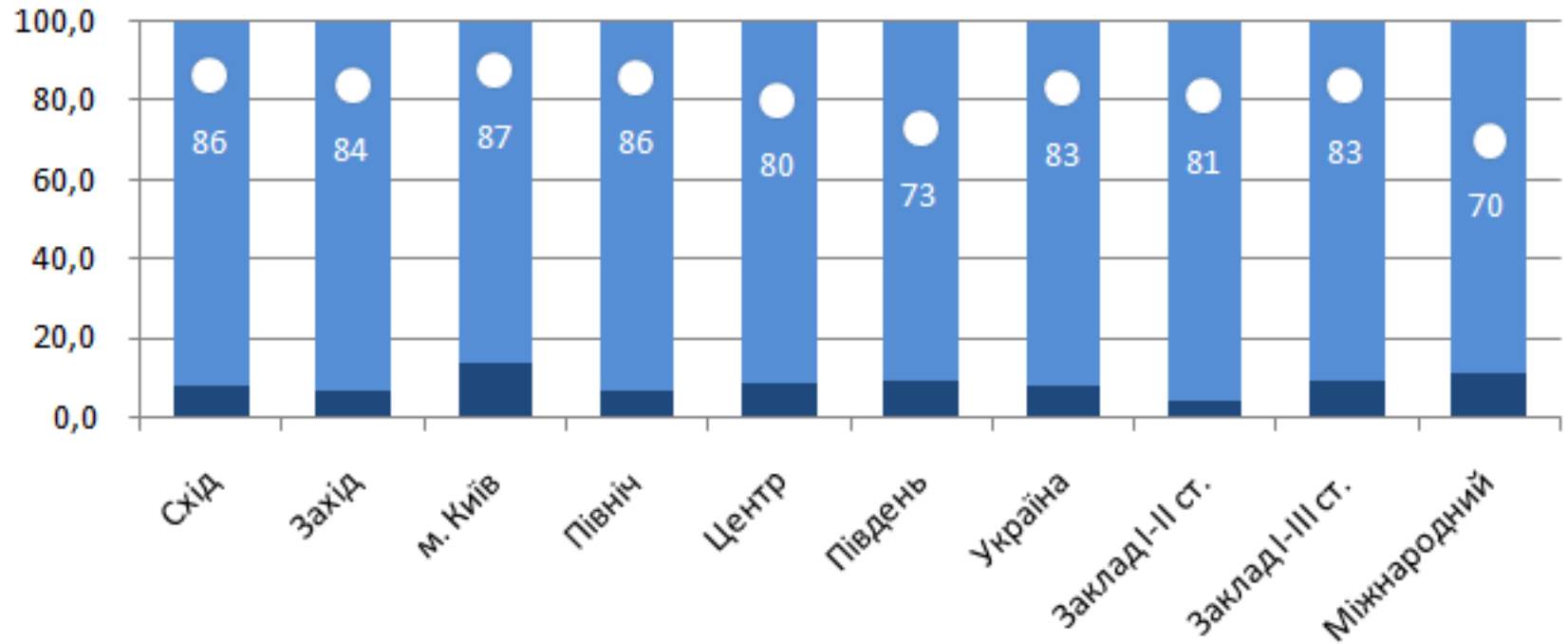
Змістове наповнення предметів

- цілком непідготовлений або дещо підготовлений
- добре або дуже добре підготовлений
- включено у підготовку з усіх предметів, що викладаю

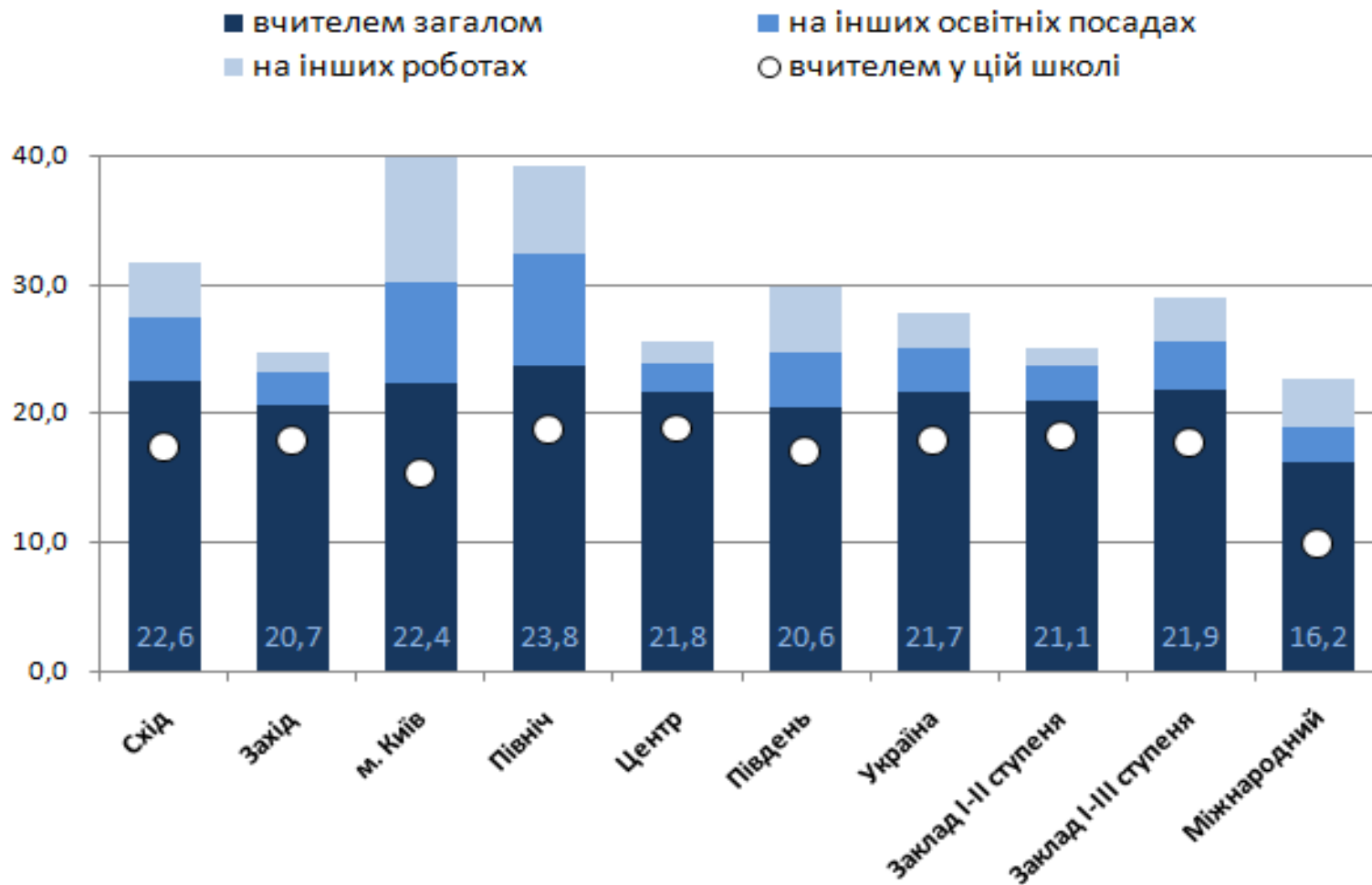

Методика викладання предметів

- цілком не підготовлений або дещо підготовлений
- добре або дуже добре підготовлений
- включено у підготовку з усіх предметів, що викладаю

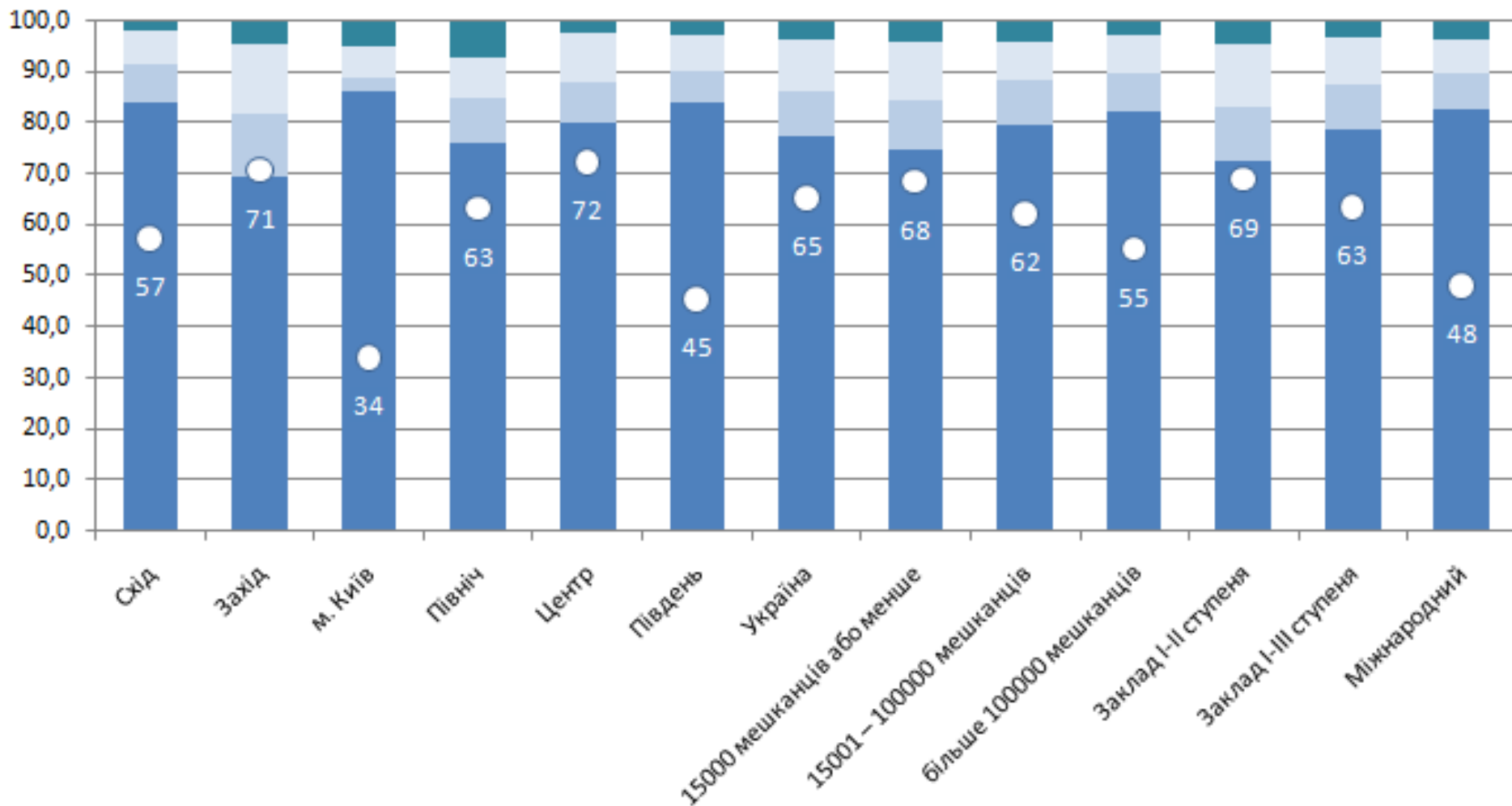
Досвід роботи вчителів

тільки Латвія, Естонія, Болгарія – більше 20 років вчителем загалом, скрізь менше

Рівень та форми зайнятості вчителів

- повна ставка
- часткова (71-90 %)
- часткова (50-70 %)
- часткова (менше 50 %)
- не було можливості повної зайнятості

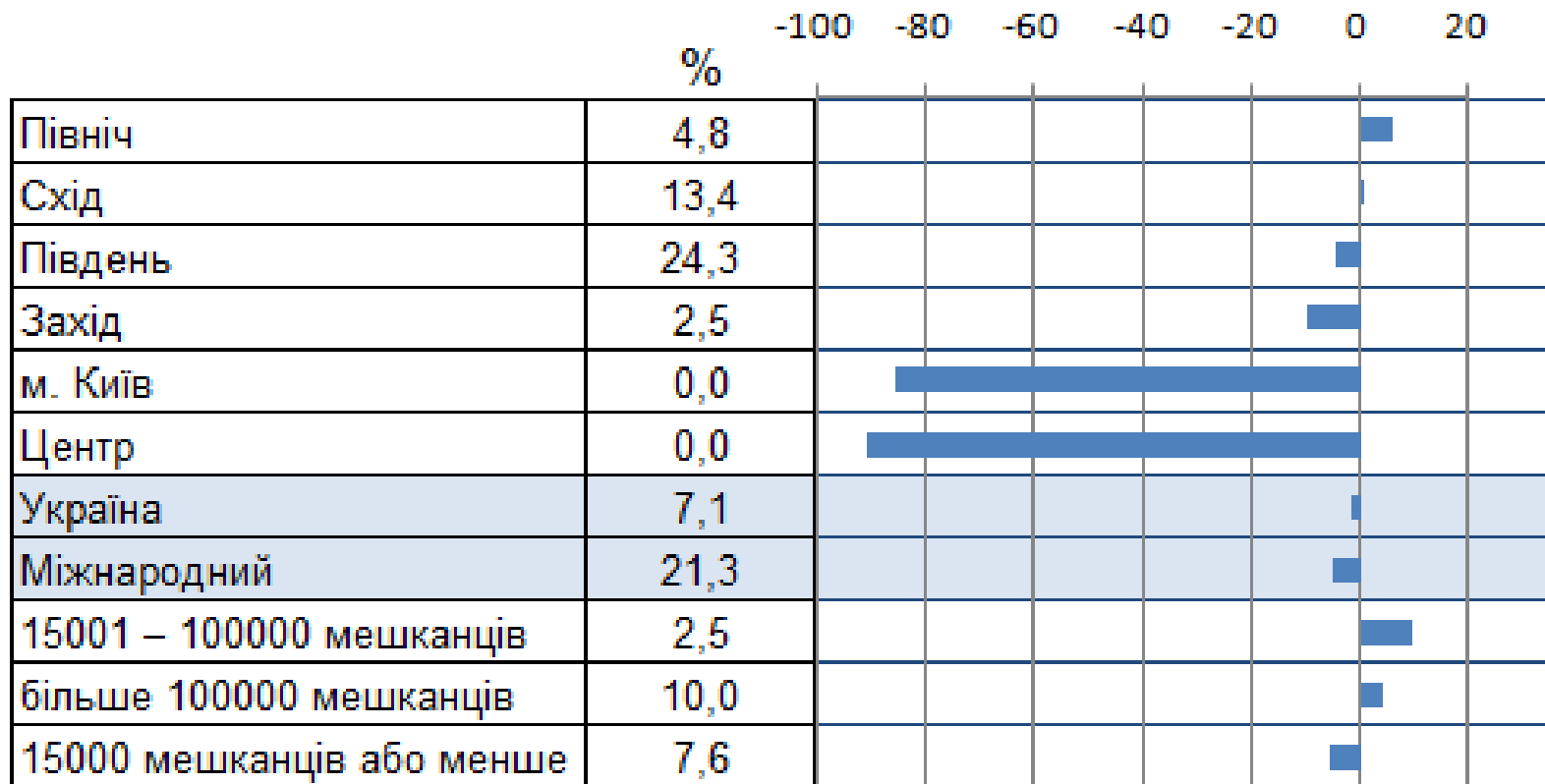

Форма зайнятості вчителів

	Форма зайнятості					
	Постійна зайнятість (безстроковий контракт, дійсний до виходу на пенсію)		Фіксований контракт на період понад один навчальний рік		Фіксований контракт на період менший, ніж один навчальний рік	
	%	SE	%	SE	%	SE
Схід	98.2	0.6	1.6	0.6	0.2	0.1
Захід	97.2	0.6	2.1	0.5	0.7	0.3
м. Київ	88.1	5.5	9.0	3.7	2.8	2.0
Північ	95.8	1.3	3.5	1.0	0.7	0.5
Центр	95.5	1.0	3.7	0.8	0.8	0.6
Південь	92.7	4.4	6.8	4.4	0.5	0.5
Україна	96.1	0.6	3.2	0.6	0.7	0.2
Заклад I-II ступеня	98.2	0.6	1.1	0.4	0.7	0.4
Заклад I-III ступеня	95.5	0.8	3.9	0.7	0.7	0.2
Міжнародний	82.5	0.2	5.8	0.1	11.9	0.2

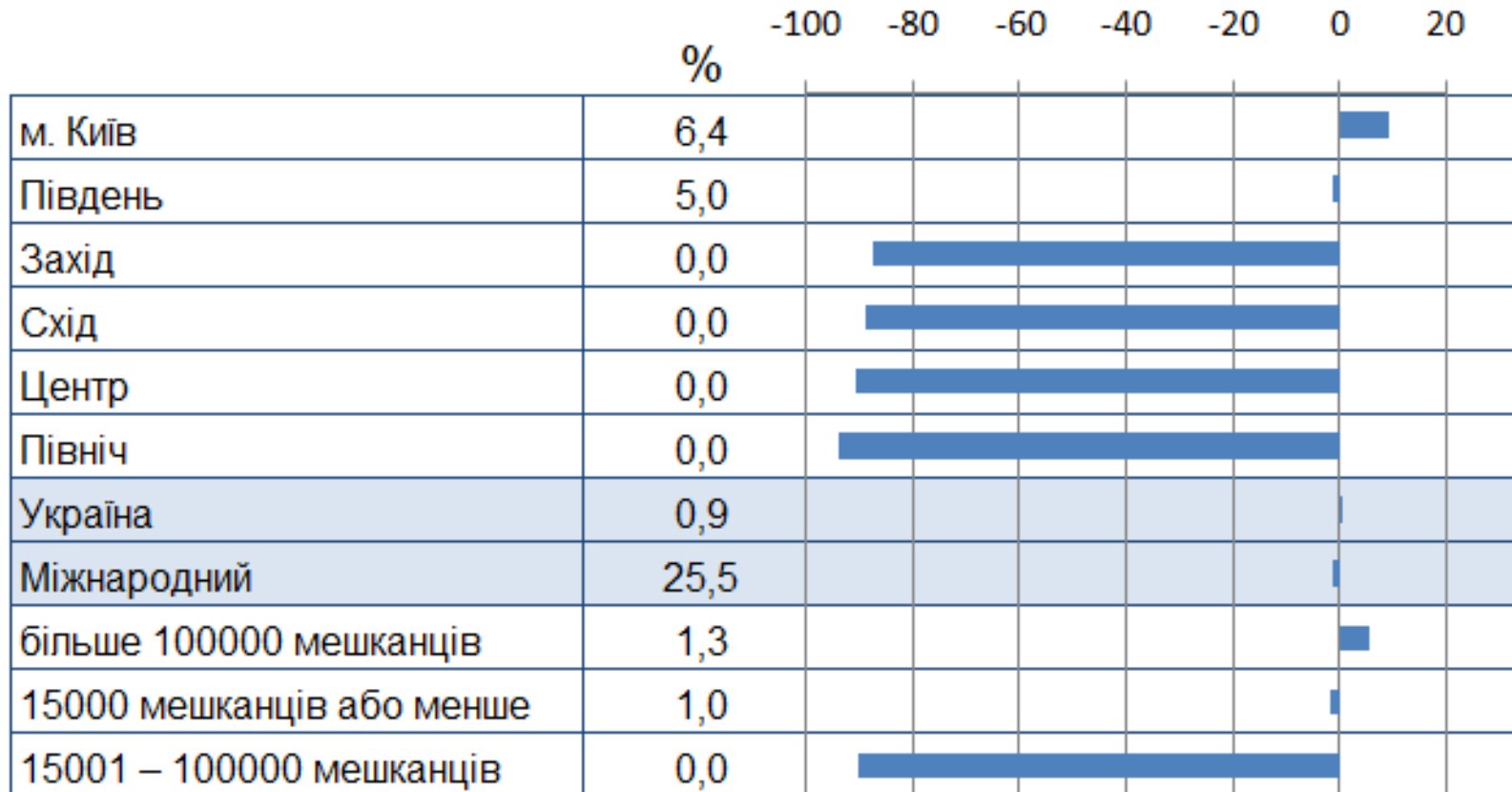
Розподіл учителів за школами з різною кількістю проблемних учнів

Різниця між тими частками вчителів з досвідом роботи більше 5 років, які працюють у таких школах та не працюють

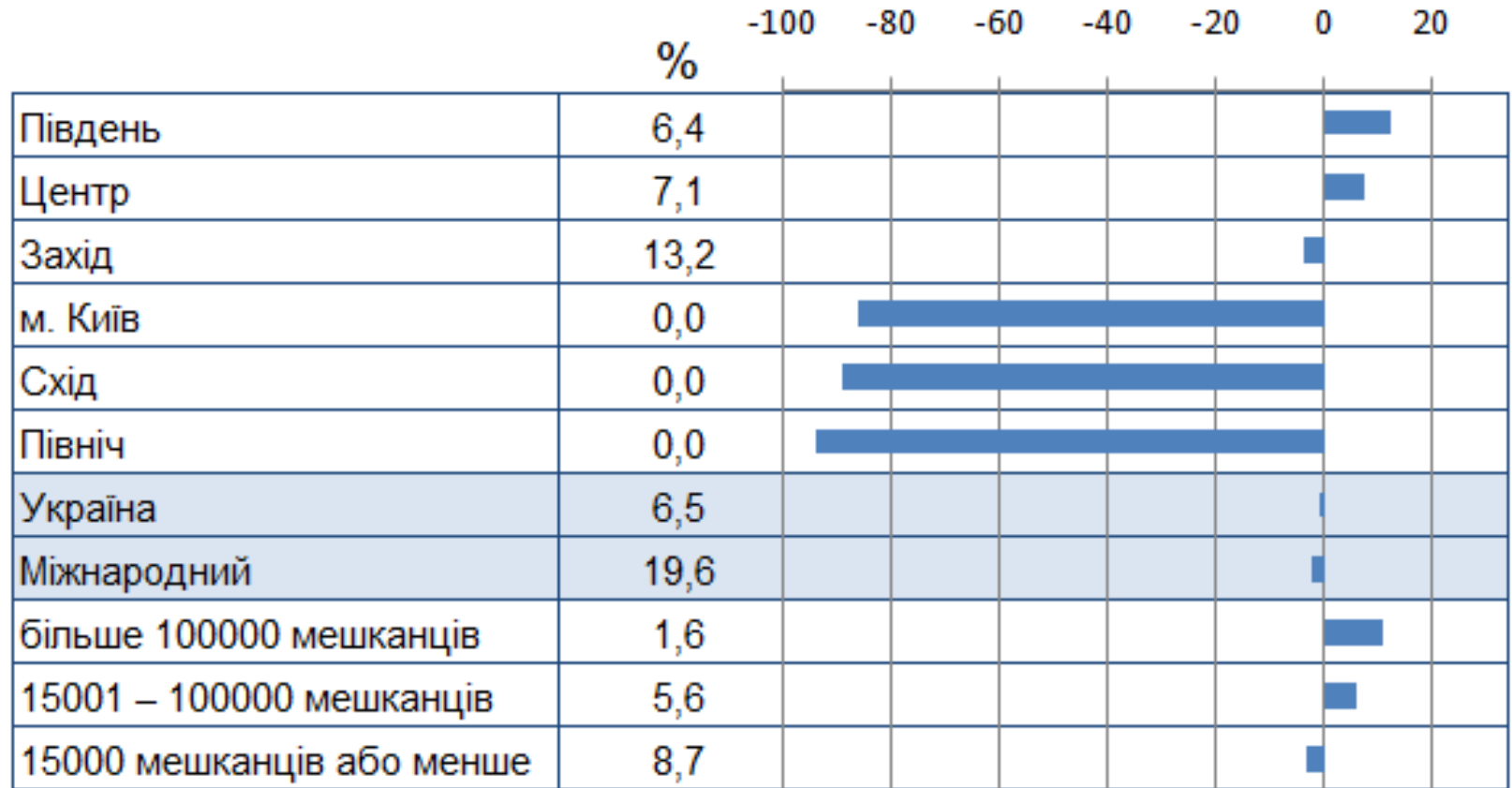
Вчителі, що працюють у школах, де вище 10% учнів, рідна мова яких відрізняється від мови викладання

Різниця між тими частками вчителів з досвідом роботи більше 5 років, які працюють у таких школах та не працюють

Вчителі, що працюють у школах, де більше 10% учнів з особливими потребами

Різниця між тими частками вчителів з досвідом роботи більше 5 років, які працюють у таких школах та не працюють

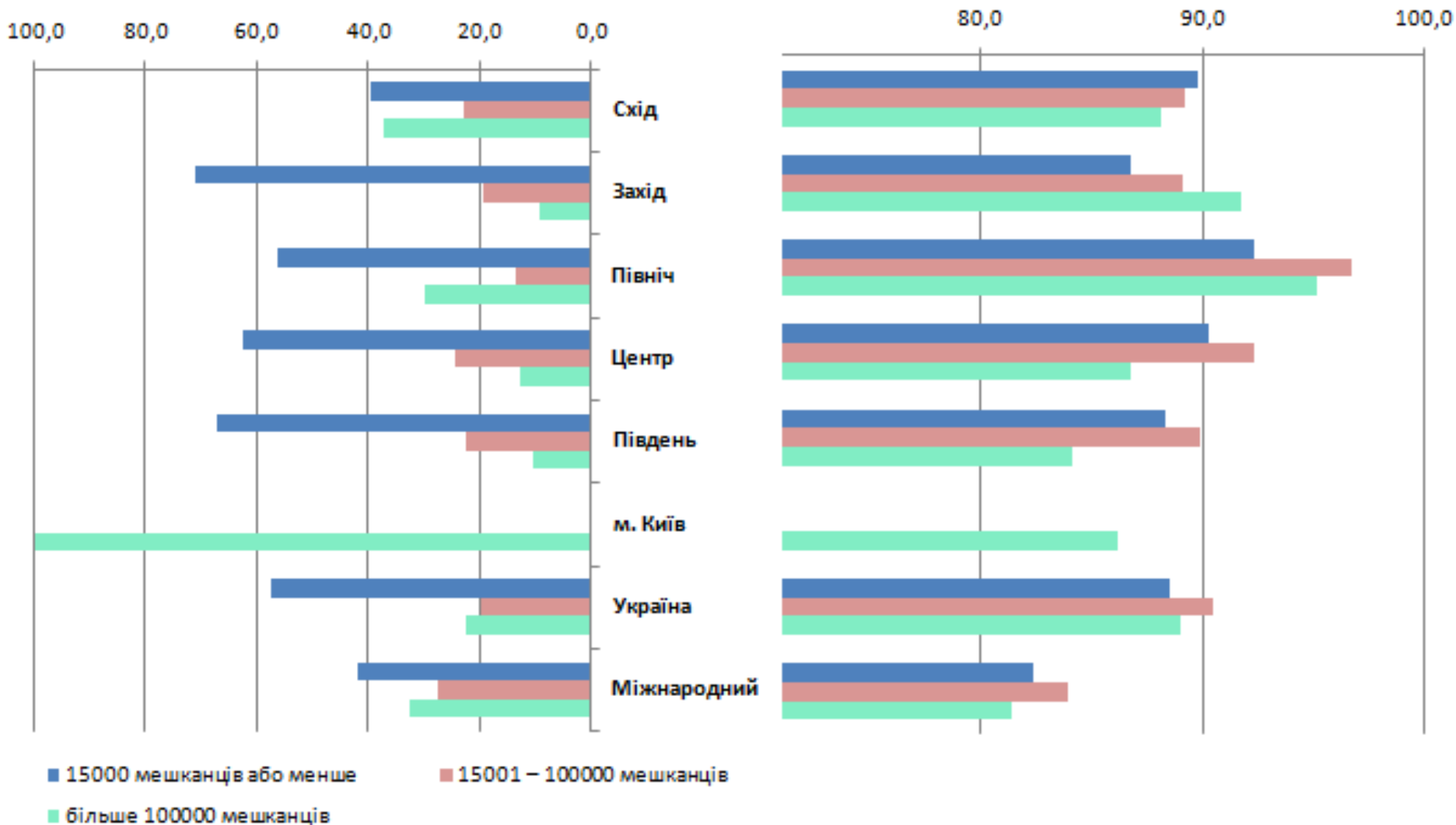

Вчителі, що працюють у школах, де більше 30% учнів з малозабезпечених сімей

Розподіл учителів за школами з населеними пунктами різної величини

Відсоток вчителів, що працюють у відповідних населених пунктах

Відсоток вчителів з досвідом роботи більше 5 років, що працюють у відповідних населених пунктах

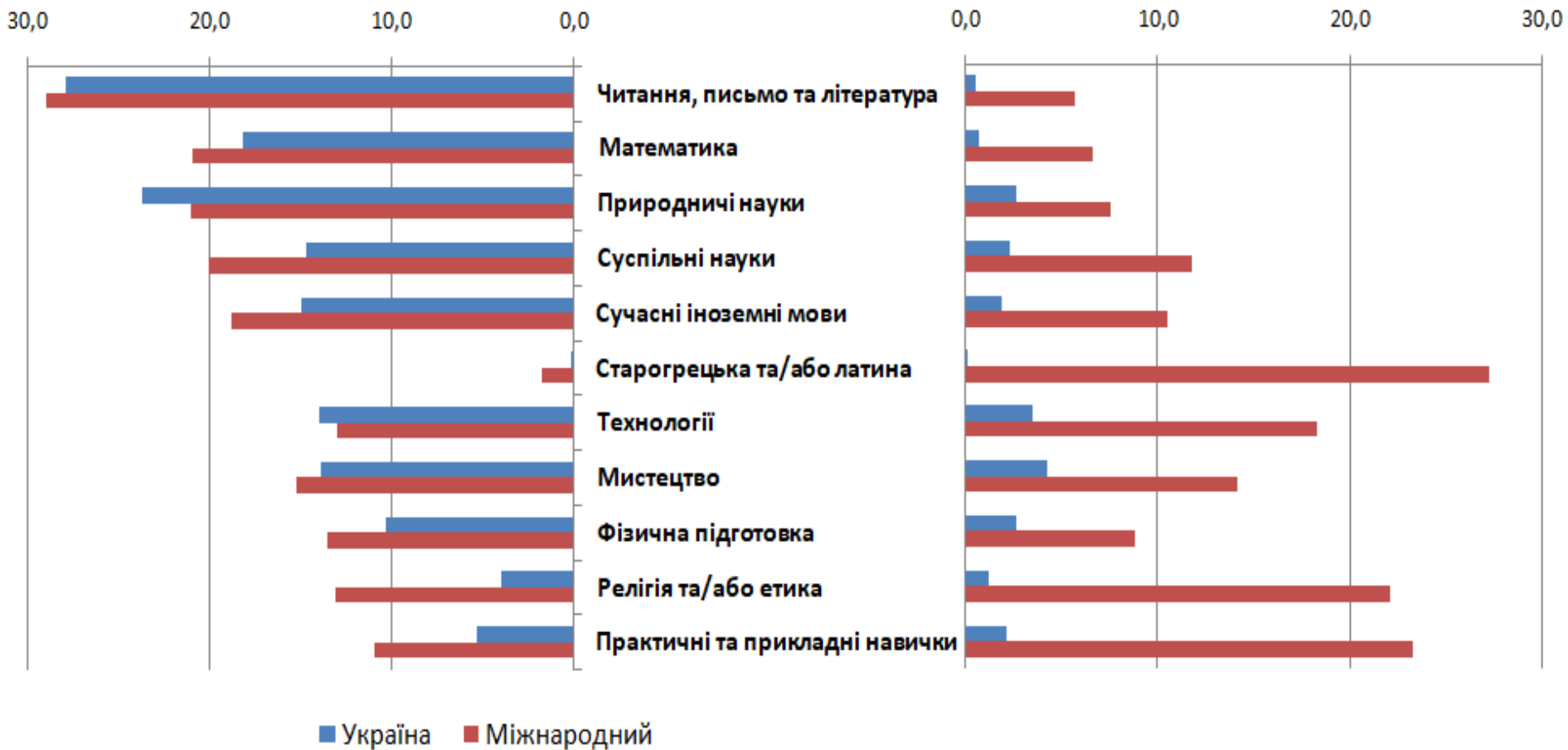

Розподіл учителів з різним рівнем підготовки за предметами, які вони викладають

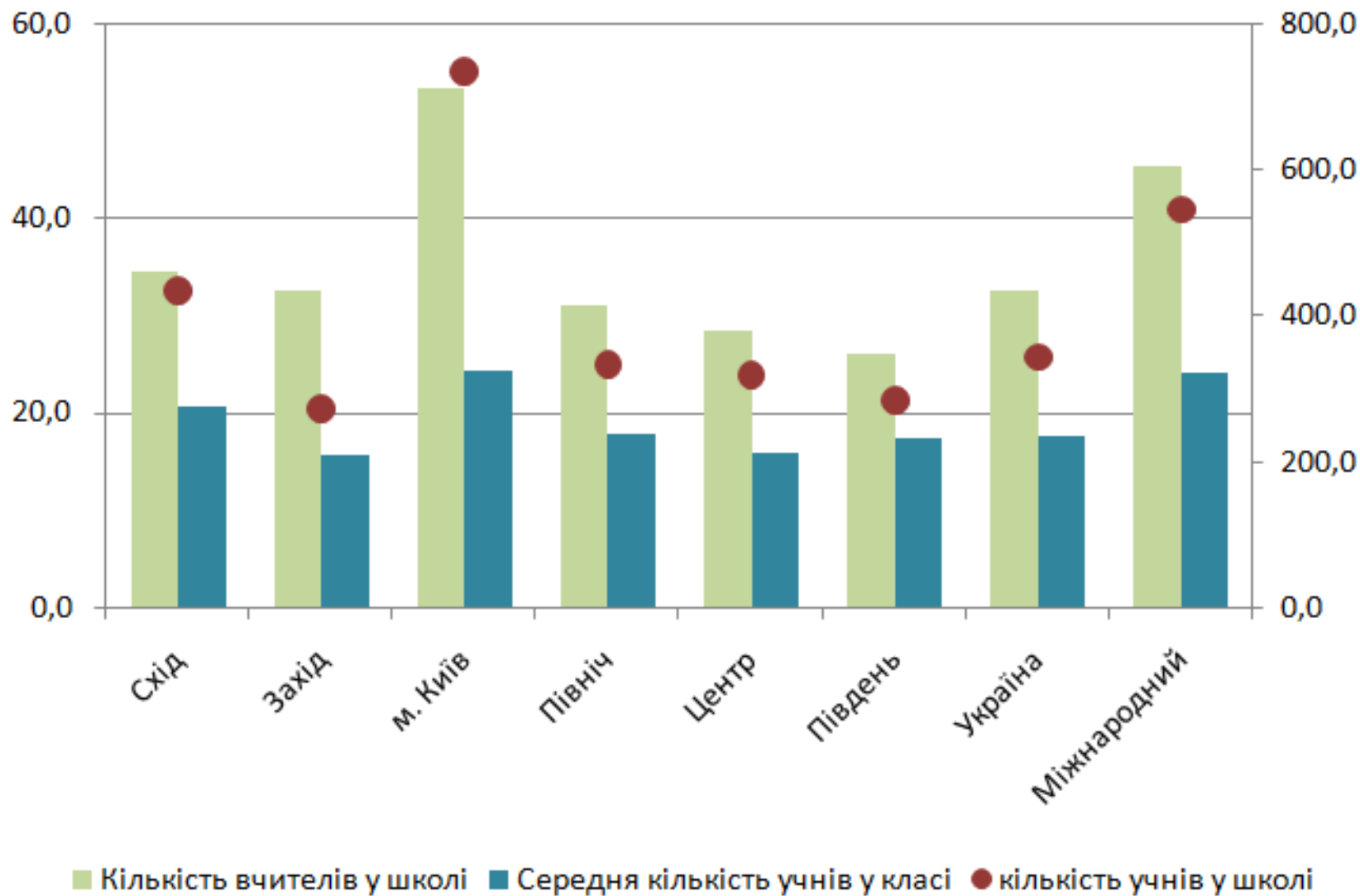
	Відсоток вчителів, які викладають дані предмети під час поточного навчального року		З них отримали освіту або підготовку з даного предмета								З них не отримали ніякої підготовки з даного предмета	
			на рівні молодшого спеціаліста або нижчому		на рівні бакалавра або вищому		як спеціальність чи спеціалізація		під час професійної діяльності або програм професійного розвитку			
			%	SE	%	SE	%	SE	%	SE		
Читання, письмо та література	27.9	0.7	16.7	1.9	58.2	2.6	72.7	2.2	34.2	2.5	0.5	0.2
Математика	18.2	0.7	12.8	1.9	59.3	2.7	72.4	2.5	28.3	2.7	0.7	0.2
Природничі науки	23.6	0.7	13.2	1.7	54.0	2.4	65.2	2.0	28.5	2.6	2.6	0.5
Суспільні науки	14.7	0.6	13.9	1.8	59.5	2.7	65.5	2.5	27.9	2.3	2.3	0.6
Сучасні іноземні мови	14.9	0.5	15.6	2.1	54.6	2.5	69.2	2.6	31.0	2.7	1.9	0.6
Старогрецька та/або латина	0.2	0.1	36.2	16.8	41.7	17.4	12.3	11.7	36.1	16.6	0.0	0.0
Технології	14.0	0.6	20.2	2.4	37.9	3.0	48.2	2.9	23.0	2.2	3.4	0.5
Мистецтво	13.9	0.8	25.1	3.0	36.3	3.0	39.9	2.8	20.1	2.0	4.3	0.6
Фізична підготовка	10.4	0.5	21.0	2.7	47.1	3.3	56.9	3.4	26.3	2.9	2.6	0.7
Релігія та/або етика	4.0	0.3	10.7	2.5	56.0	5.5	28.1	5.1	29.2	5.0	1.2	0.4
Практичні та прикладні навички	5.4	0.4	15.9	4.0	39.3	4.7	35.1	3.7	19.4	3.4	2.1	0.4

Відсоток вчителів, які викладають дані предмети під час поточного навчального року

З них не отримали ніякої підготовки з даного предмета

Розмір школи та класу

Розподіли кількостей учнів та вчителів; відношення кількості учнів до кількості вчителів, кількості вчителів до кількості допоміжного персоналу та кількості адміністративного і керівного складу у школах за регіонами

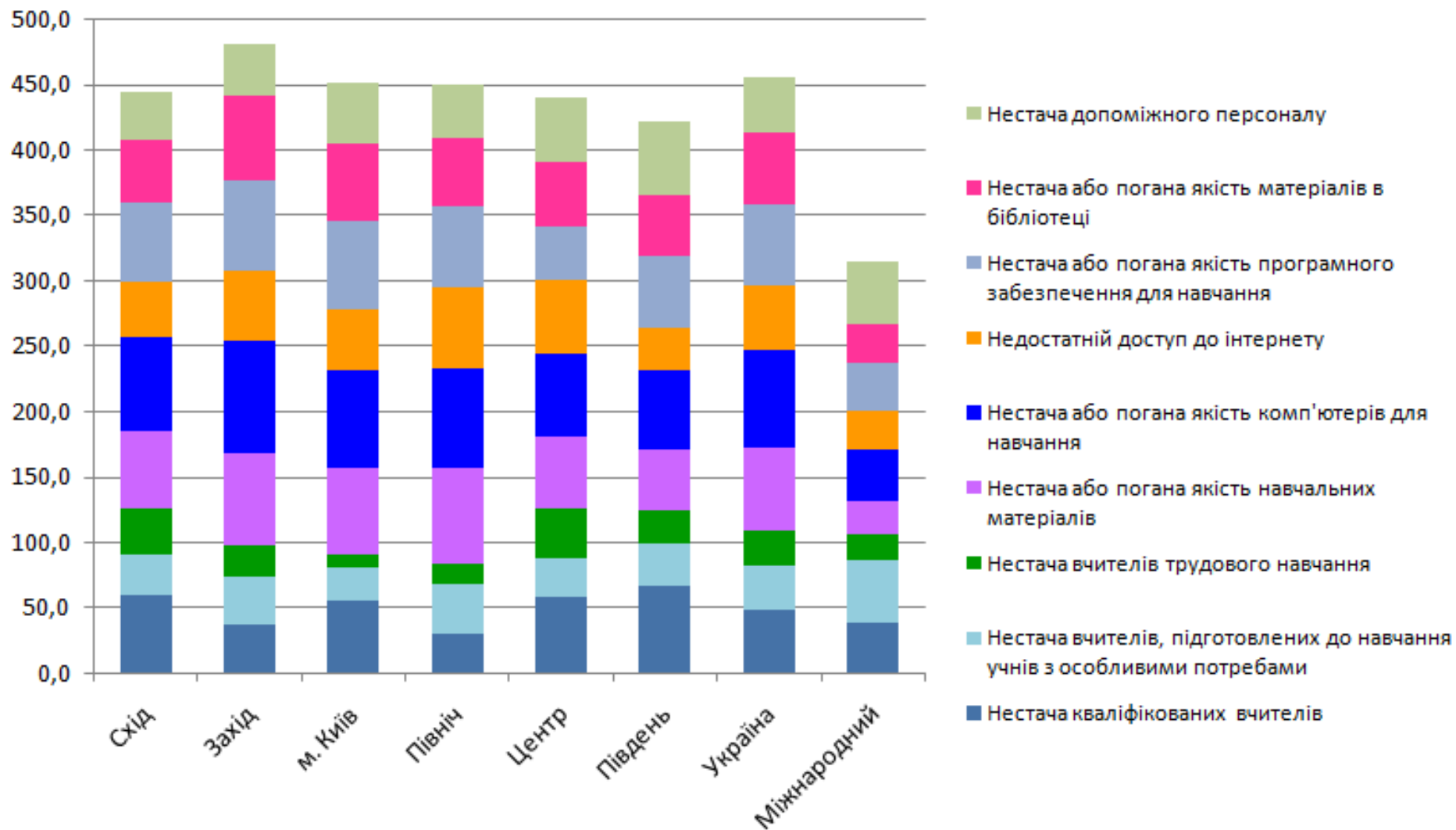
	Кількість учнів у школі		Кількість вчителів у школі		Відношення кількості учнів до кількості вчителів у школі		Відношення кількості вчителів до кількості персоналу, який надає педагогічну підтримку		Відношення кількості вчителів до кількості адміністративного та керівного складу		Середня кількість учнів у класі	
	Середнє	SE	Середнє	SE	Середнє	SE	Середнє	SE	Середнє	SE	Середнє	SE
Схід	434.6	20.7	34.6	1.3	11.8	0.5	9.5	0.9	4.0	0.3	20.6	0.8
Захід	273.8	16.6	32.7	0.8	7.2	0.3	9.6	0.7	5.7	0.3	15.7	0.4
м. Київ	735.1	46.9	53.5	2.6	13.4	1.0	10.4	1.2	5.4	0.7	24.3	1.3
Північ	334.9	26.5	31.2	1.7	9.1	0.5	9.5	1.0	4.1	0.5	17.9	0.8
Центр	319.1	18.0	28.4	0.9	9.1	0.4	6.3	0.9	4.6	0.4	15.9	0.7
Південь	284.5	22.1	26.2	0.7	9.7	0.6	6.8	1.1	3.8	0.2	17.3	1.1
Україна	344.8	8.9	32.5	0.4	9.3	0.2	8.9	0.4	4.8	0.1	17.6	0.3
Міжнародний	546.4	4.8	45.5	0.4	12.4	0.1	14.4	0.2	6.3	0.0	24.1	0.1

Розподіли у регіонах України та в цілому вчителів* за потребами у ресурсах шкіл, у яких вони працюють

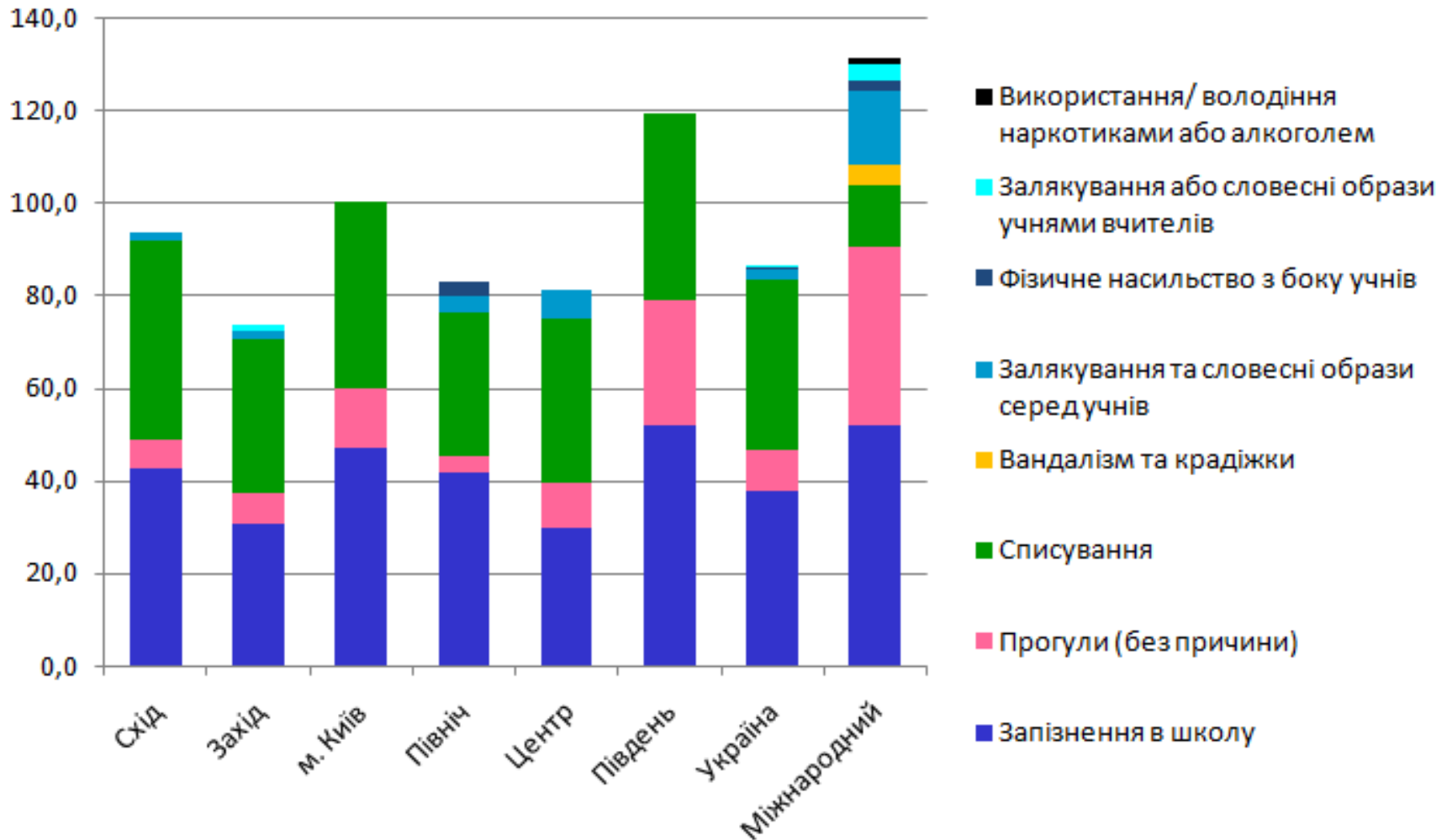
	Нестача кваліфікованих вчителів		Нестача вчителів, підготовлених до навчання учнів з особливими потребами		Нестача вчителів трудового навчання		Нестача або погана якість навчальних матеріалів		Нестача або погана якість комп'ютерів для навчання		Недостатній доступ до інтернету		Нестача або погана якість програмного забезпечення для навчання		Нестача або погана якість матеріалів в бібліотеці		Нестача допоміжного персоналу	
	%	SE	%	SE	%	SE	%	SE	%	SE	%	SE	%	SE	%	SE	%	SE
Схід	59.7	6.5	31.0	7.4	35.0	6.2	59.5	7.8	70.9	7.4	42.4	8.2	61.8	6.2	47.6	7.9	36.2	6.4
Захід	36.9	6.0	36.8	5.3	24.6	5.3	69.9	5.7	85.3	3.9	53.9	5.8	69.8	5.2	63.5	5.9	39.9	5.2
м. Київ	55.7	20.6	25.1	15.5	9.2	9.4	66.2	19.1	75.1	1.6	46.4	15.3	68.2	17.4	59.0	20.0	46.4	15.3
Північ	29.7	10.3	37.9	10.1	15.8	6.8	73.1	8.6	76.9	10.6	61.4	11.3	61.8	11.3	52.9	11.0	40.4	4.6
Центр	58.6	8.5	28.6	9.0	38.4	9.7	54.9	10.9	63.2	8.8	56.9	10.2	40.7	9.5	49.3	10.2	49.1	11.1
Південь	67.1	11.3	31.5	9.4	26.4	11.4	45.7	10.7	60.1	10.1	33.4	10.3	54.0	9.3	46.4	8.6	57.5	12.7
Україна	48.3	3.5	33.4	3.3	27.3	3.1	63.0	3.6	74.7	3.0	50.0	3.7	61.2	3.2	54.7	3.6	42.7	3.3
Міжнародний	38.4	0.7	48.0	0.7	19.3	0.5	26.3	0.6	38.1	0.7	29.9	0.6	37.5	0.6	29.3	0.6	46.9	0.7

*Відсоток вчителів, що працюють у школах, директори яких вказали, що вказані чинники суттєво або деякою мірою є перешкодою до якісного викладання

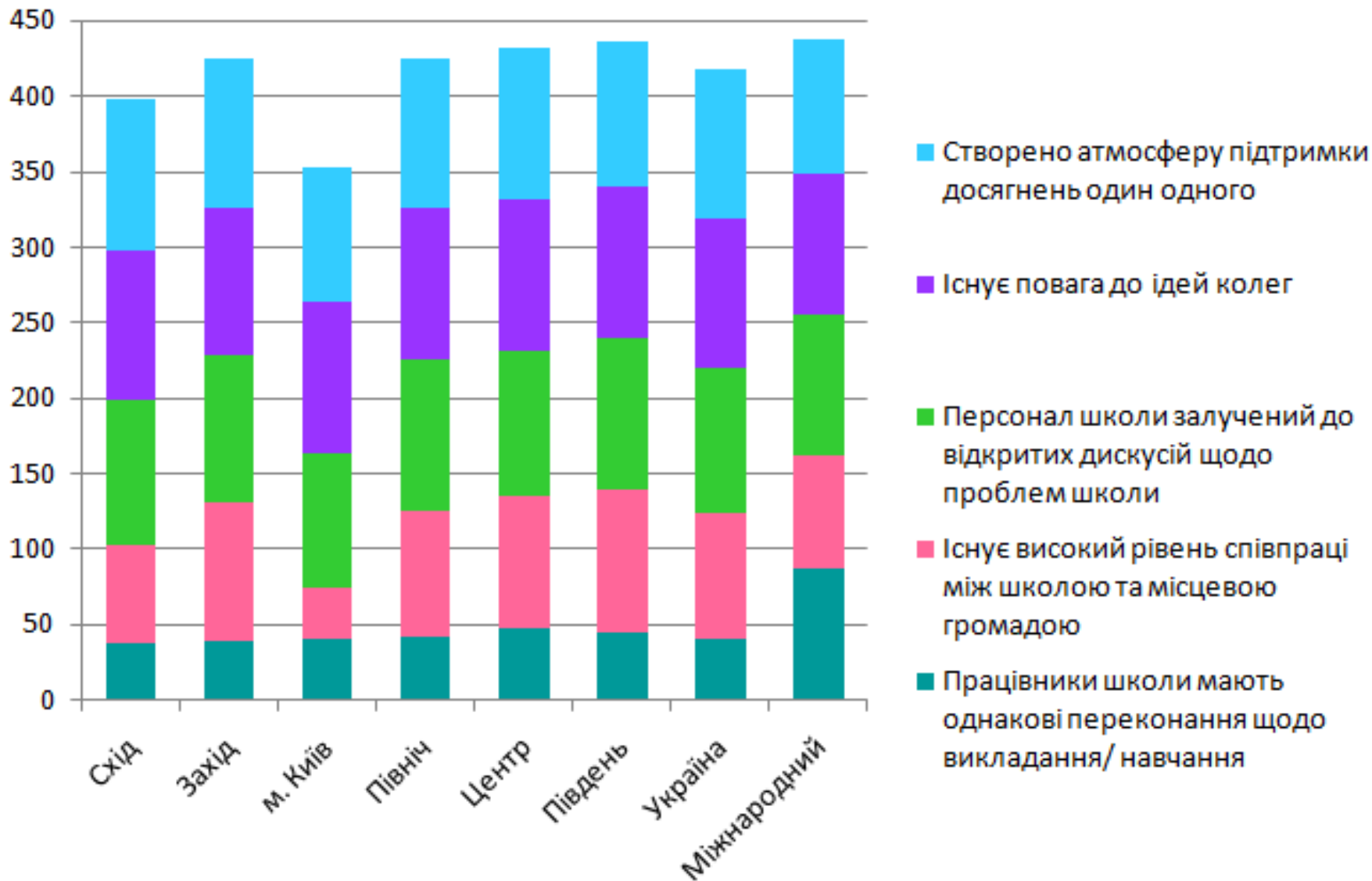
Ресурси школи

Клімат у школі

Відсотки вчителів, що працюють у школах, де не рідше ніж один раз на тиждень трапляються випадки негативної поведінки учнів (за словами директорів)

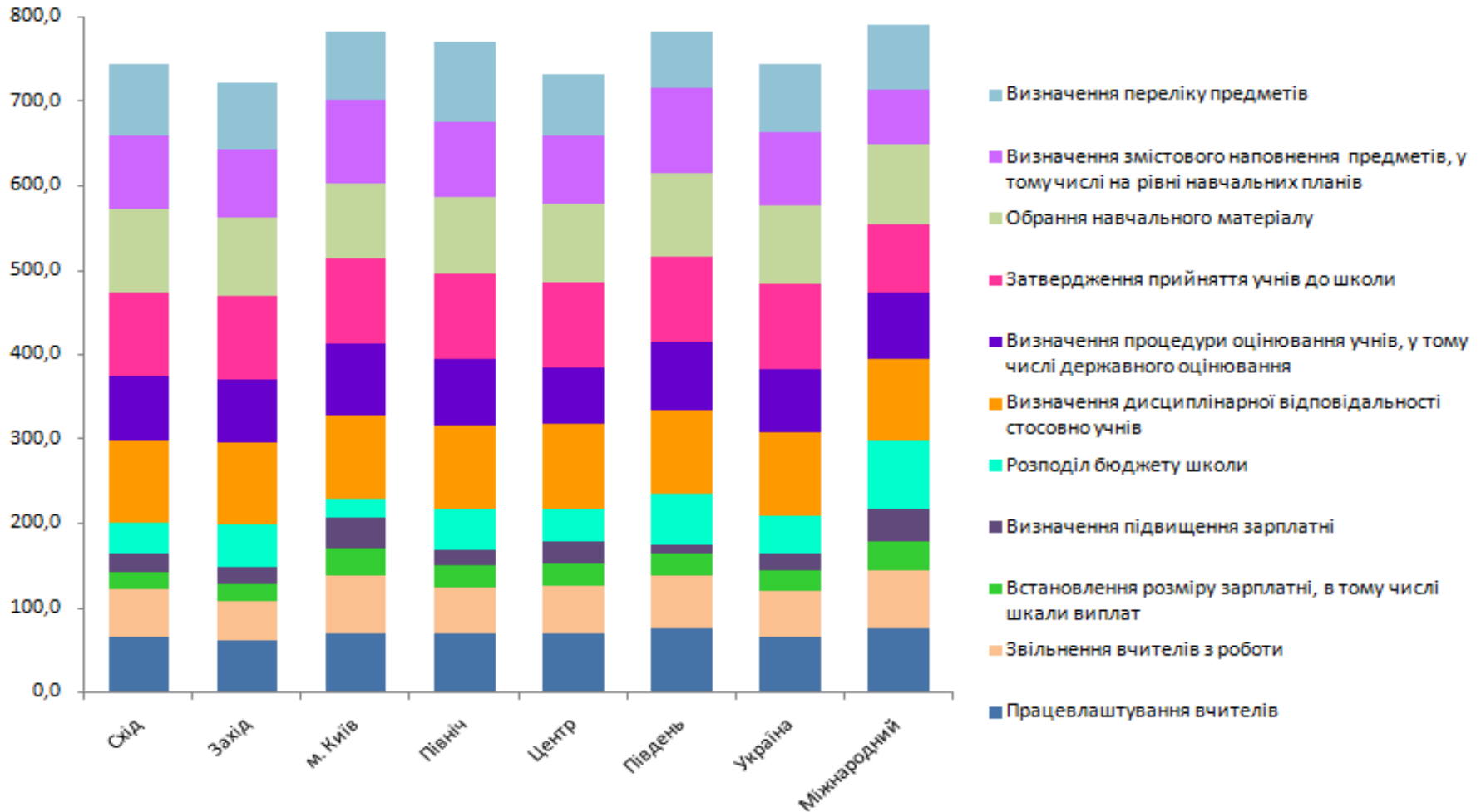

Відсотки вчителів, що працюють у школах, директори яких повністю погоджуються або погоджуються з твердженнями щодо їх школи

Розподіли вчителів та керівників шкіл у регіонах України та в цілому за згодою із твердженнями щодо стосунків між вчителями та учнями

	Вчителі, які погоджуються із твердженням								Директори, які погоджуються із твердженням	
	У цій школі між вчителями та учнями зазвичай хороші стосунки		Більшість вчителів вважають, що благополуччя учнів є важливим		Більшість вчителів цікавляться думкою учнів		Якщо учням потрібна додаткова допомога, школа її надає		Стосунки між учителями та учнями хороші	
	%	SE	%	SE	%	SE	%	SE	%	SE
Схід	97.0	0.7	93.8	1.0	95.6	0.6	97.2	0.6	100.0	0.0
Захід	95.5	0.8	92.9	0.9	94.8	0.8	95.4	0.9	100.0	0.0
м. Київ	96.3	2.4	89.9	2.2	95.8	2.1	96.7	2.1	100.0	0.0
Північ	95.8	1.5	89.5	2.4	94.2	1.8	95.4	1.4	100.0	0.0
Центр	96.8	0.9	95.2	0.9	93.1	1.2	95.2	1.3	97.7	2.3
Південь	97.1	1.2	94.4	2.1	97.4	0.8	98.4	0.6	96.1	3.9
Україна	96.2	0.4	93.1	0.6	95.0	0.4	96.2	0.4	99.2	0.5
Міжнародний	95.3	0.1	96.5	0.1	91.8	0.1	91.4	0.1	98.0	0.2

Шкільна автономія

Розподіл вчителів, директори яких вказали, що основна відповідальність за прийняття рішень у видах діяльності знаходиться на рівні школи (в особі директора, членів шкільної адміністрації, вчителів, шкільної ради)

Висновки

Типовий вчитель 5–9 класів в Україні це:

- ▶ жінка;
- ▶ 44,7 років;
- ▶ має освіту на рівні бакалавра або магістра (спеціаліста);
- ▶ має педагогічну освіту або спеціальну додаткову педагогічну підготовку;
- ▶ почувається добре підготовленим до усіх аспектів у викладанні;
- ▶ має 21,7 років досвіду роботи вчителем;
- ▶ має постійну форму зайнятості; та
- ▶ кожен другий працює у населених пунктах до 15 тис. мешканців.

Школа, у якій працює типовий український вчитель :

- ▶ є державною або комунальною;
- ▶ має 345 учнів, 33 вчителі та у середньому 18 учнів у класі;
- ▶ у ній працює 1 допоміжний працівник на 9 учителів та 1 адміністративний або управлінський працівник на 5 учителів;
- ▶ має високий рівень автономії у методичних питаннях;
- ▶ у ній рідко зустрічаються вандалізм та крадіжки, наркотики чи алкоголь;
- ▶ у ній створена атмосфера підтримки та взаємоповаги між колегами; та
- ▶ у ній існують добрі стосунки між вчителями та учнями.

У порівнянні з середніми міжнародними показниками за результатами TALIS2013, в Україні:

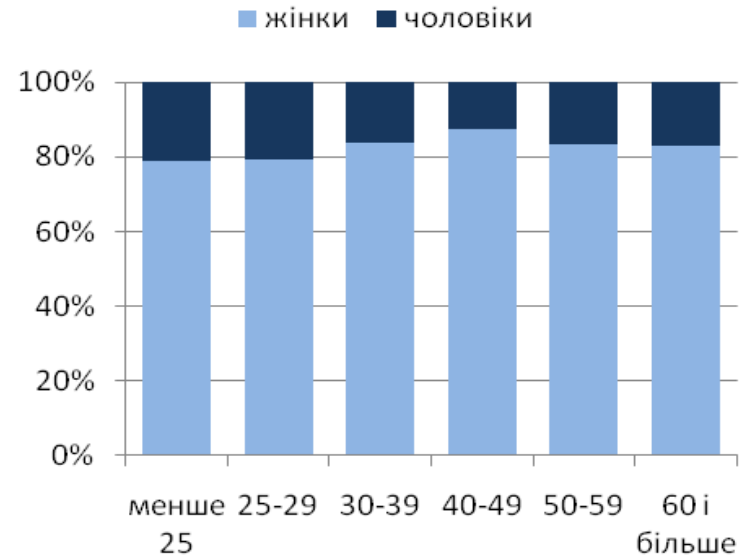
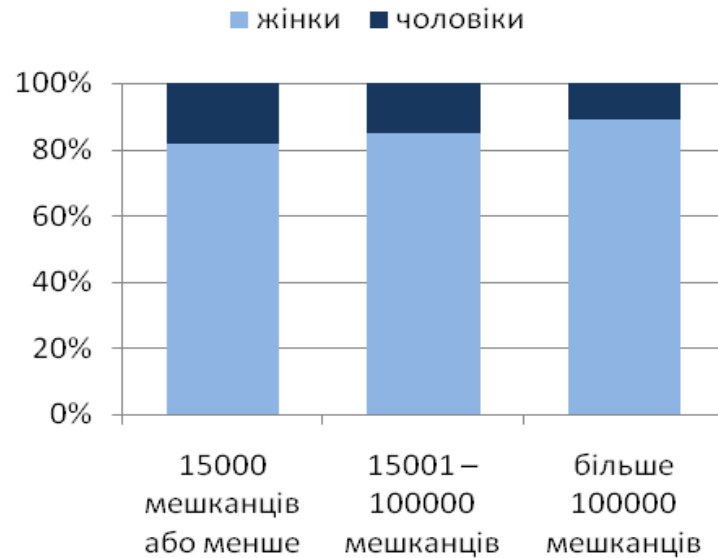
- ▶ серед вчителів гендерний дисбаланс на користь жінок є сильнішим;
- ▶ частка вчителів віку 50 років і вище є більшою;
- ▶ випадки неповної зайнятості вчителів пояснюються частіше відсутністю для них іншої можливості, ніж їх свідомим вибором.
- ▶ майже немає звичайних шкіл, у яких навчається значна кількість учнів з особливими освітніми потребами;
- ▶ більшість вчителів працюють у школах, розташованих у селах і невеликих містечках;
- ▶ третина вчителів працює у школах, які не конкурують з жодними іншими школами за кількість учнів;
- ▶ середня наповнюваність шкіл учнями нижча;
- ▶ на одного вчителя в середньому припадає менша кількість учнів;

- ▶ на одного вчителя в середньому припадає більше працівників допоміжного, адміністративного та управлінського персоналу;
- ▶ середня кількість учнів у класі є низькою;
- ▶ більш значна нестача кваліфікованих кадрів;
- ▶ значно більша нестача або погана якість навчальних матеріалів, комп'ютерів та програмного забезпечення для навчання, інтернет-зв'язку, бібліотечних матеріалів;
- ▶ значно гострішою є проблема списування учнів;
- ▶ значно менше вчителів перебувають у середовищі одностудентів щодо поглядів на викладання та навчання;
- ▶ школи мають значно менше автономії у прийнятті рішень щодо управління фінансами.

Штрихи до портрету директора:

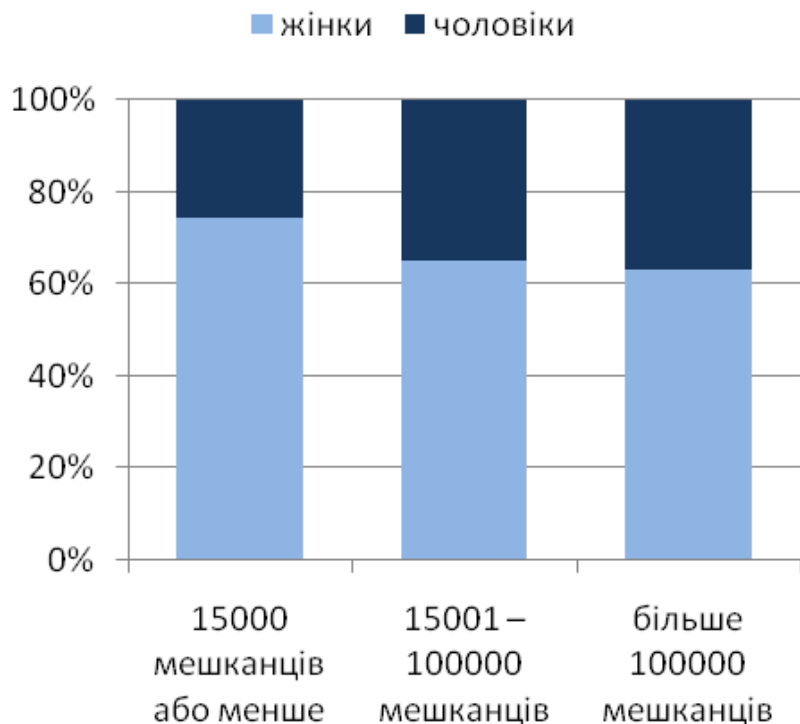
- ▶ бюджет часу директора зміщений у бік виконання навчальних та навчально-виховних функцій,
- ▶ низький рівень фінансової і академічної автономії української школи;
- ▶ 70,6 % директорів українських шкіл – жінки
- ▶ більше п'ятої частини українських директорів шкіл у віці понад 60 років, значна їх частка працює на посаді директора понад 20 років;
- ▶ більшість українських директорів (82,1 %) поєднують повну зайнятість на посаді директора з обов'язками викладання,
- ▶ є незначна частка директорів, які не мають повної вищої освіти;
- ▶ частка директорів з науковими ступенями та званням є однією з найменших серед країн-учасниць TALIS;
- ▶ дві третини українських директорів шкіл до або після зайняття посади директора пройшли тренінги з лідерства;
- ▶ мають менше перешкод до професійного розвитку, ніж їхні міжнародні колеги, основним серед яких є відсутність заохочення до участі у заходах розвитку;
- ▶ рівень задоволення директорів шкіл своєю роботою є високим.

Гендерний портрет вчителя

84% вчителів – жінки (у Японії 61% вчителів є чоловіками). Найбільш близькими до України є значення цього показника у Болгарії (81%), Естонії (84%), Латвії (89%), Словацькій Республіці (82%). Найчастіше у школі чоловік - вчитель фізичного виховання або технологій, що не переобтяжений навчальною роботою (жін.: 53 год. на тиждень на робочі завдання; 6 год. на перевірку зошитів; чол. – 47 і 4; є наставниками 27,2% жін. і 18,4% чол.; менше 50% ставки мають 4,2% жін. та 1,6% чол.; 18 учнів у «цільовому» класі жін., 16 – у чол.; курси/тренінги - 66,3% жін. та 61,1% чол., конф. та семінари – 87,7% жінок та 79,5% чоловіків)

... та директора

Серед директорів 70,4% жінок (по TALIS у середньому 49,4% жінок). Вищими є частки жінок у Латвії – 77,0%, Бразилії – 74,5% та Болгарії – 71,5%. У сусідній Польщі – 66,6%, Фінляндії – 40,6%, Німеччині – 32,4%.

Найнижча – в азійських країнах (Японія – 6,0%, Корея – 13,3%).

Середній вік однаковий – 53, але жінка на посаді директора -13,6 років, а чол. – 17,3. Жінка витрачає найбільшу частку річного часу (33%) на навчальну діяльність, чоловік - 26,5%; на адміністративні та керівні завдання чоловік - 40,1% часу, жінка - 31,8%.

Жінки керують меншими школами із середньою кількістю 316 учнів та 30 вчителів, чоловіки - 348 учнів та 33 вчителі. Серед чинників, які значною мірою обмежують ефективність роботи на посаді директора школи жінки більше, ніж удвічі частіше називали недостатнє фінансування школи, систему зарплатні на основі досвіду, недостатні можливості та недостатню підтримку їх професійного розвитку.

Професійний розвиток та мобільність вчителів

Умови професійного розвитку вчителів

	Відсоток вчителів, які впродовж останніх 12 місяців брали участь хоча б у якомусь із заходів професійного розвитку		Відсоток вчителів, які впродовж останніх 12 місяців брали участь хоча б у якомусь із заходів професійного розвитку без жодної допомоги		Фінансові засади, на яких відбувалися заходи професійного розвитку					
	%	SE	%	SE	Безоплатно		З частковою оплатою		З повною оплатою	
	%	SE	%	SE	%	SE	%	SE	%	SE
Середній показник по Україні*	98,2	(0,3)	18,2	(1,1)	73,6	(1,6)	17,7	(1,2)	8,7	(1,1)
Середній показник по TALIS**	88,4	(0,1)	5,7	(0,1)	66,1	(0,2)	25,2	(0,2)	8,6	(0,1)

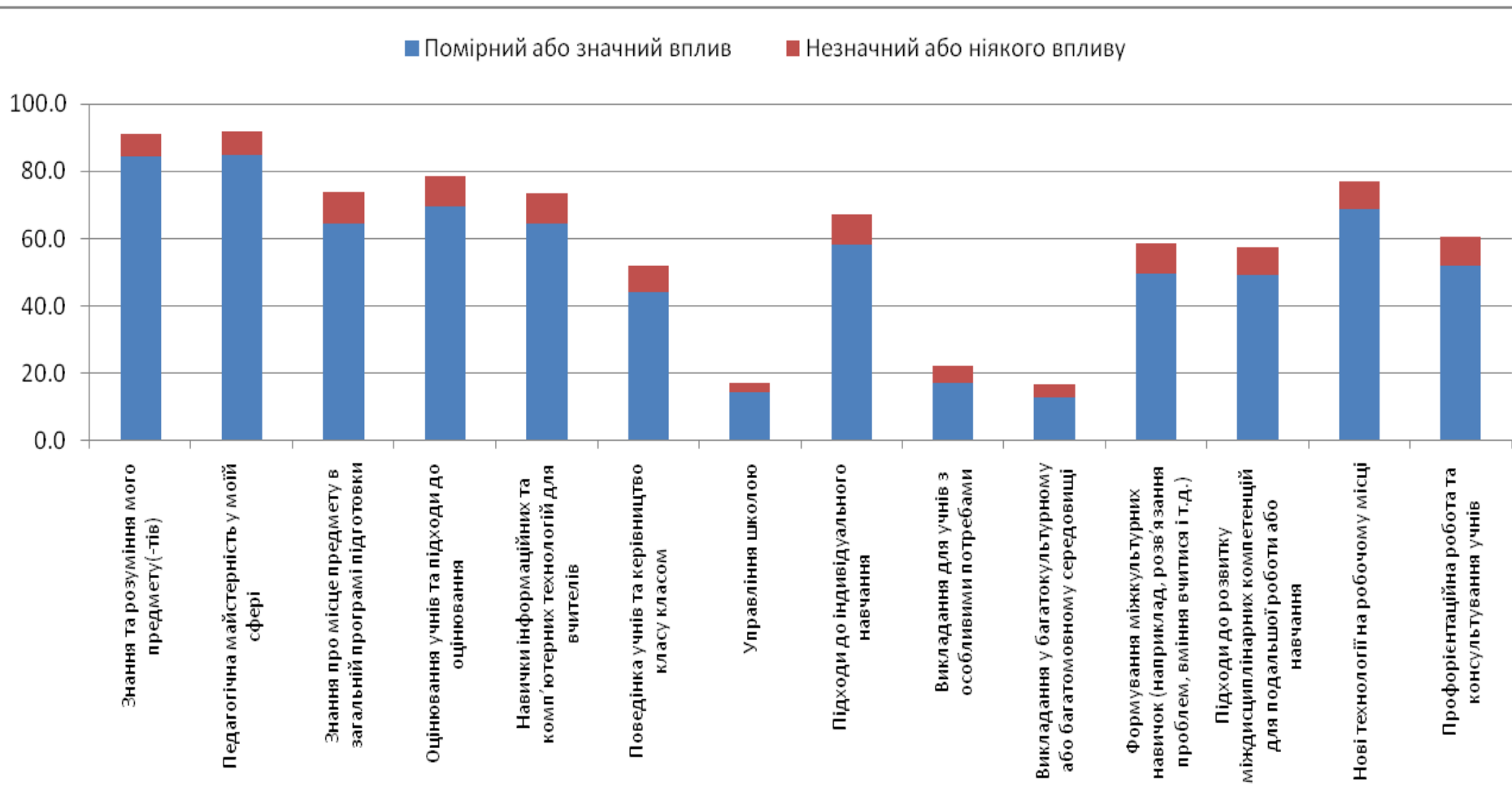
Заходи професійного розвитку вчителів

Потреба вчителів у професійному розвитку

Вплив аспектів професійного розвитку на діяльність

Перешкоди на шляху до професійного розвитку

Висновки щодо програм професійного розвитку і підтримки вчителів у школах

- ▶ 98,2 % вчителів в Україні повідомляють, що займалися професійним розвитком впродовж останніх 12 місяців, що передували опитуванню.
- ▶ Майже всі керівники шкіл повідомляють, що програми первинної професійної соціалізації в даний час доступні в їхніх школах.
- ▶ Україна належить до країн з високим рівнем участі, у яких грошова підтримка є незначною.
- ▶ Найбільш критичними потребами в професійному розвитку є покращення навичок ІКТ
- ▶ Українські вчителі бачать на шляху професійного розвитку такі ж основні перешкоди, як і їхні зарубіжні колеги.

Оцінювання діяльності вчителів і надання зворотного зв'язку

Джерела зворотного зв'язку щодо роботи вчителів

			Середній показник по Україні*	Середній показник по TALIS**	Середній показник по країнах ОЕСР	Середній показник по лідерах PISA
Вчителі отримували зворотний зв'язок щодо своєї роботи з таких джерел:	Зовнішні органи або особи	%	62,2	28,9	25,7	49,1
		(S.E.)		(0,2)	(0,2)	(0,3)
	Директор школи	%	84,4	54,3	49,1	15,9
		(S.E.)		(0,3)	(0,3)	(0,2)
	Члени шкільної адміністрації	%	93,9	49,3	44,3	15,8
		(S.E.)		(0,2)	(0,3)	(0,2)
	Призначені наставники	%	24,4	19,2	15,9	19,2
		(S.E.)		(0,2)	(0,2)	(0,2)
	Вчителі (які не є членами шкільної адміністрації)	%	44,8	41,9	43,6	41,9
		(S.E.)		(0,2)	(0,3)	(0,2)
	Вчителі, які ніколи не отримували зворотного зв'язку щодо своєї роботи	%	0,6	12,5	15,8	12,5
		(S.E.)		(0,1)	(0,2)	(0,1)

Форми і методи надання зворотного зв'язку

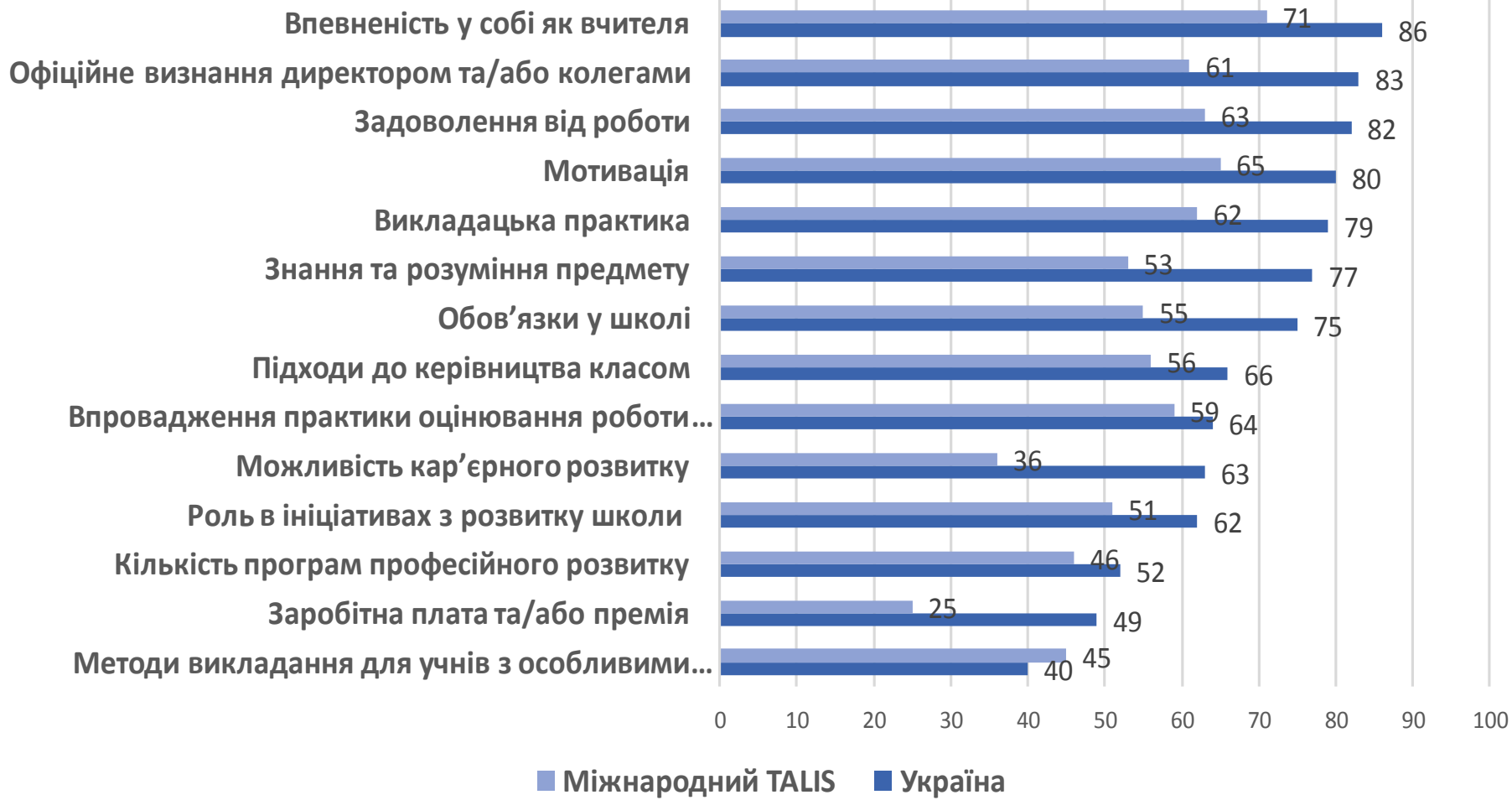
		Середній показник по Україні*	Середній показник по TALIS**	Середній показник по країнах ОЕСР	Середній показник по лідерах PISA
Безпосереднє спостереження за навчальним процесом	%	98,7	78,8	74,1	84,3
	(S.E.)		(0,2)	(0,3)	(0,3)
Опитування учнів щодо навчально-виховного процесу	%	90,8	53,3	48,8	56,6
	(S.E.)		(0,2)	(0,3)	(0,5)
Оцінка знань вчителів	%	92,1	54,8	47,5	57,8
	(S.E.)		(0,2)	(0,3)	(0,4)
Оцінка результатів тестування учнів	%	93,1	63,6	58,4	63,0
	(S.E.)		(0,2)	(0,3)	(0,4)
Обговорення результатів самооцінки вчителів щодо їхньої роботи	%	92,1	52,7	46,8	57,8
	(S.E.)		(0,2)	(0,3)	(0,4)
Обговорення зворотного зв'язку (оцінювання) від батьків та опікунів	%	84,2	53,4	48,5	54,0
	(S.E.)		(0,2)	(0,3)	(0,4)

Головні аспекти, яким приділяється увага при наданні зворотного зв'язку вчителям

«Важливі» або «дуже важливі» аспекти

Головні позитивні результати надання зворотного зв'язку вчителям щодо їхньої роботи

Висновок щодо формального оцінювання і надання зворотного зв'язку

- ▶ формальне оцінювання вчителів є невід'ємною складовою освітнього процесу в наданні вчителям зворотного зв'язку щодо їхньої роботи певною мірою недооцінюється думка таких важливих стейкхолдерів, як учні і батьки;
- ▶ результати формального оцінювання та зворотного зв'язку не стають істотною підставою для кар'єрного зростання вчителів та позитивних змін у заробітній платі;
- ▶ вчитель перебуває під значним формальним контролем з боку директора, шкільної адміністрації та зовнішніх органів управління освітою;
- ▶ у системі оцінювання вчителів домінують вертикальні зв'язки над горизонтальними, а формальне оцінювання суттєво переважає над неформальним зворотним зв'язком;
- ▶ поза увагою системи оцінювання залишаються викладання у багатокультурному або багатомовному середовищі і викладання для учнів з особливими потребами.

**Форми і методи навчання.
Переконання вчителів**

Форми і методи роботи з учнями

Використовуються «Часто» або «Майже завжди»

Форми і методи оцінювання, які вчителі використовують у роботі з учнями

Кількість тижневих годин, які вчителі витрачають на різні види роботи, пов'язані з професійною діяльністю

Українські вчителі витрачають на профдіяльність 52,2 годин на тиждень (з них на викладання - 19,2 год). Середній по TALIS - 38,3 годин (з них на викладання - 19,3 год).

Висновки щодо форм і методів навчання

- ▶ В українській середній освіті конструктивістський підхід не має широкого застосування. Як наслідок, в українській шкільній практиці репродуктивне навчання переважає над активними навчальними методами;
- ▶ українські вчителі більшою мірою є прибічниками стандартних форм і методів оцінювання і не надають достатнього значення в пошуках альтернатив у оцінюванні та залучення самих учнів до оцінювання власного прогресу та планування власного навчання;
- ▶ українські вчителі в середньому майже вдвічі більше часу витрачають на супутні види діяльності, ніж учителі з країн-учасників опитування TALIS;
- ▶ найменше часу в українських учителів займає участь в управлінні школою, що, власне, доводить той факт, що значне навантаження, пов'язане з виконанням адміністративних обов'язків, не має прямого впливу на підвищення ролі вчителя в управлінні школою.
- ▶ в Україні певною мірою недооцінюється автономність учня у навчанні і його власна відповідальність за результати навчання. Така недовіра стає перешкодою для впевненого переходу української освіти на конструктивістські рейки
- ▶ В українській шкільній освіті не достатньо поширені практики, що передбачають командну співпрацю вчителів з метою спільного навчання, проектної роботи і надання зворотного зв'язку. Це може негативно впливати на командну співпрацю учнів, а також на забезпечення міждисциплінарних зв'язків між різними навчальними дисциплінами.

Самоефективність учителів та їхня задоволеність роботою

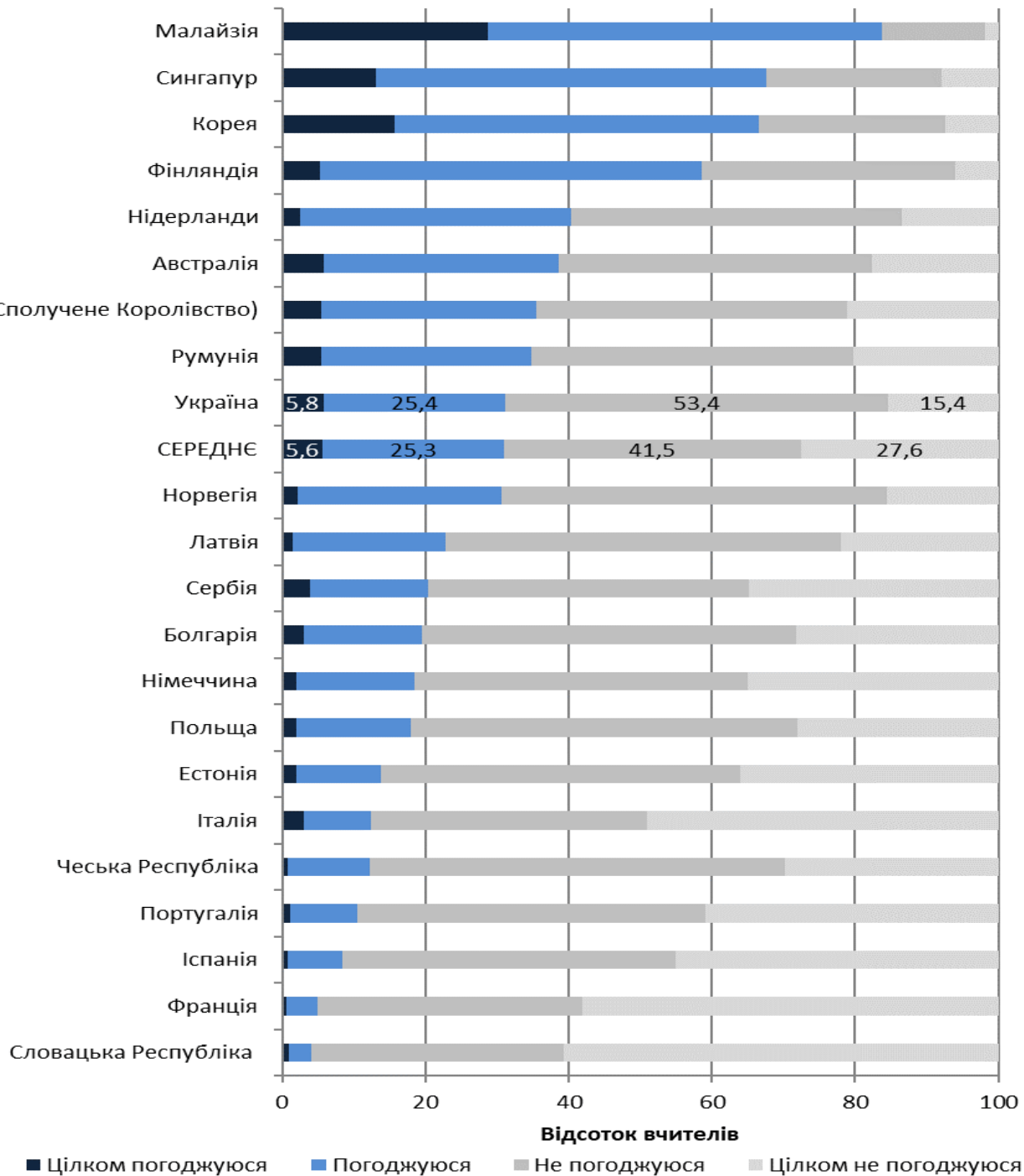
Задоволеність вчителів роботою

93% українських учителів задоволені роботою (середнє TALIS - 91,3%).

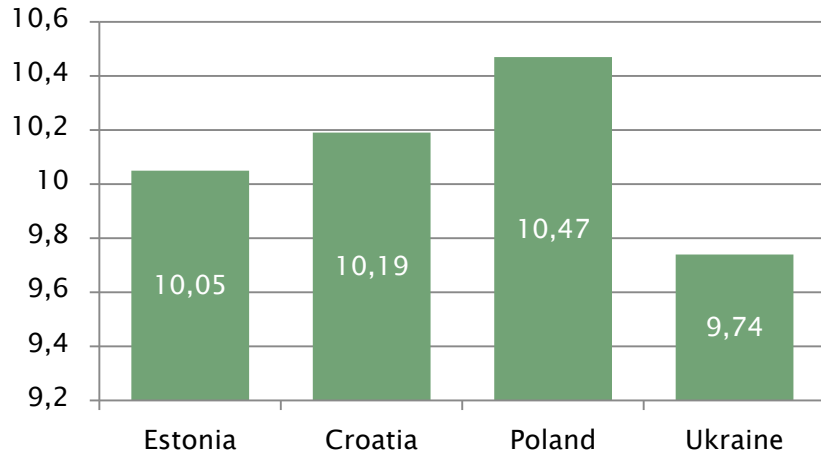
Чоловіки почувають менше задоволення від роботи вчителем, ніж жінки. Задоволеність професією та задоволеність середовищем жінками оцінюються на одному рівні, тоді як чоловіки значимо більше задоволені професією, ніж середовищем. Жінки не думають про зміну професії попри те, що вона не цінується у суспільстві. Чоловіки ж, хоча й частіше задоволені загалом своєю роботою і частіше вважають, що професія вчителя цінується суспільством, все ж не вважають свій вибір вдалим.

«На мою думку, вчитель цінується в суспільстві»

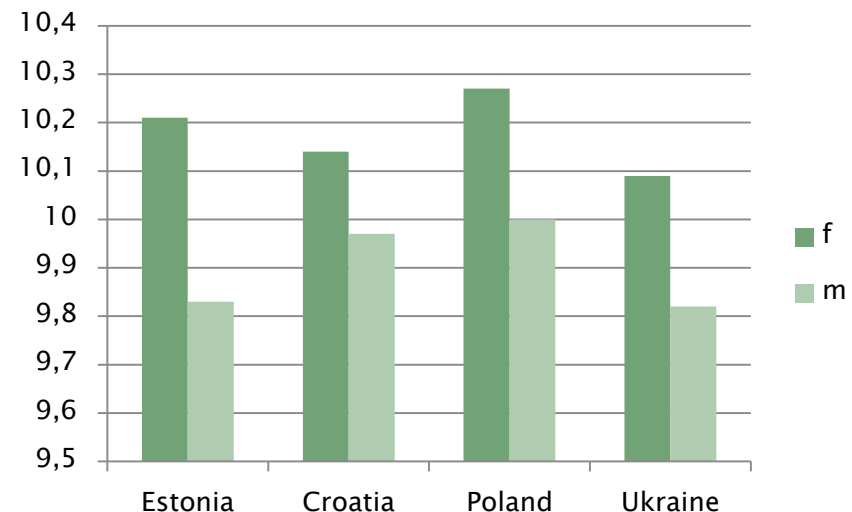
Самоефективність вчителів

Self-efficacy index

In all countries, the average level of self-efficacy of female teachers is statistically significantly higher than that of male teachers. In all countries except Estonia, women have slightly lower levels of self-efficacy in student engagement (E), but higher levels of instruction (I) and classroom management (C).

Analysis revealed that all countries are similar in efficacy in classroom management (not significantly easier for Polish teachers). Ukraine is close to Croatia in all three aspects of self-efficacy. At the same time, the components E and I of the self-efficacy for Ukraine and Estonia differ most. Only Estonian teachers demonstrate a significantly higher level of self-efficacy in student engagement.

Дякую за увагу!

